

Maa- ja metsätalousyritysten taloustilasto 2007

Maatilojen velat kasvussa

Maatilayrittäjien velkojen määrä kasvoi vuodesta 2004 vuoteen 2007 noin 39 000 eurosta 47 000 euroon maatilayritystä kohti. Samalla ajanjaksolla maatilayritysten verotuksessa laskettu varallisuus kasvoi lähes 12 000 euroa ja tulot liki 10 000 eurolla, joten 'keskimäärin' tilanne on hallinnassa. Velkaantumisen riski piilee kuitenkin siinä, että velat kasautuvat tyypillisesti vain harvoille yrityksille. Kun lähes puolet maatilayrityksistä oli vuonna 2007 täysin velattomia, niin 10 prosentilla yrityksiä (noin 6400 yritystä) velkojen määrä oli yli 134 000 euroa ja viidellä prosentilla yli 220 000 euroa. Vuonna 2004 vastaava 10 prosentin raja oli 112 000 eurossa ja viiden prosentin raja oli 178 000 eurossa. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen julkaisemasta vuoden 2007 Maa- ja metsätalousyritysten taloustilastosta.

Velkaantuneimpien maatilayritysten kehitystä selvitettiin ns. paneeli aikasarjan avulla. Paneeliin valittiin sellaiset maatilayritykset, joilla oli vuonna 2004 velkaa yli 200 000 euroa ja velkojen määrä ylitti tulojen kokonaismäärän. Paneeliin valikoitui 2 277 em. ehdot täyttävää yritystä. Tästä joukosta jatkotarkasteluun valittiin sellaiset yritykset, joiden velkojen määrä vuodesta 2004 vuoteen 2007 joko aleni vähintään 20 prosenttia (741 yritystä), tai kasvoi vähintään 20 prosenttia (524 yritystä). Kyseisten yritysten tulokset on esitetty tuotantosunnittain oheisessa taulukossa (yksityiskohtaiset tiedot löytyvät tilaston tietokantataulukoista). Molemmissa ryhmissä velat olivat vuonna 2004 keskimäärin hieman yli 340 000 euroa yritystä kohti. Sen sijaan vuonna 2007 velkojansa kasvattaneiden ryhmässä velat olivat noin 574 000 euroa, kun taas velkoja pois maksaneiden ryhmässä velat alenivat yli puolella neljässä vuodessa, 168 000 euroon. Velkakehityksen eriytymisen syy lienee investointien ajoituksessa, ts. velkoja vähentäneiden ryhmässä investointiohjelma on saatu päätökseen, mutta toisessa ryhmässä investointitahti on jatkunut kiivaana koko jakson. Yritysten voitto ennen korkojen vähennystä oli molemmissa ryhmissä likipitään sama sekä jakson alku- että päätösvuotena, mutta velkaisempien yritysten ryhmässä kohonneet korkomenot söivät maatalouden voitosta liki puolet vuonna 2007, joten tulos jäi jakson lopussa velkaisilla yrityksillä huomattavasti alhaisemmaksi kuin velkoja lyhentäneillä. Uhkaako siis ylivelkaantuminen? Suuri joukko maatilayrityksiä on pystynyt lyhentämään velkoja nopealla aikataululla, mutta osalla yrityksiä suuri vieraan pääoman osuus kasvattaa yrityksen riskiä. Pienetkin hinnanmuutokset voivat olla kohtalokkaita velkaiselle yritykselle.

Velkapaneeli yrityksistä joilla velka vuonna 2004 oli yli 200 000 euroa. Ryhmittely tuotantosuunnan ja velkojen muutoksen mukaan

		Yhteensä		1.Lypsykarjatalous		3.Sikatalous		6.Viljanviljely	
		Velat alentuneet yli 20 %	Velat lisääntyneet yli 20 %	Velat alentuneet yli 20 %	Velat lisääntyneet yli 20 %	Velat alentuneet yli 20 %	Velat lisääntyneet yli 20 %	Velat alentuneet yli 20 %	Velat lisääntyneet yli 20 %
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	741	524	262	240	114	84	172	71
	2007	741	524	238	230	109	81	191	77
03 Maataloustuotteiden myyntitulo euroa/yritys	2004	104 575	116 773	113 192	123 704	147 271	145 052	58 449	61 983
	2007	122 782	173 063	145 476	170 963	183 998	246 167	64 600	94 679
21 Voitto euroa/yritys	2004	34 457	34 472	39 381	37 955	37 701	32 744	26 897	25 166
	2007	49 354	49 845	62 021	55 179	52 363	54 038	36 931	36 514
23 Korot euroa/yritys	2004	10 453	11 625	10 054	11 085	10 935	11 719	9 569	12 029
	2007	9 310	23 918	8 817	22 911	10 831	26 291	8 532	21 767
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	24 299	22 984	29 221	26 545	26 610	21 880	17 880	13 524
	2007	39 864	25 399	52 661	31 096	40 798	26 943	28 539	15 914
30.2 Käyttöomaisuus yht. + Hankinta- ja peruspar. menot euroa/yritys	2004	65 182	80 605	82 356	86 415	53 621	71 046	52 885	65 754
	2007	36 494	126 584	41 076	131 916	28 315	99 678	32 695	93 132
36 Tuotantorakennusten verotusarvo euroa/yritys	2004	92 026	88 252	108 395	94 046	121 965	114 712	48 817	33 973
	2007	70 466	140 390	85 439	154 218	100 885	167 804	38 102	58 860
38 Maatalouskoneet ja kalusto, verotusarvo euroa/yritys	2004	92 174	111 063	103 930	118 228	83 111	103 607	83 501	101 263
	2007	77 711	166 280	92 176	180 399	79 165	160 118	67 020	133 069
43 Maatalouden velat euroa/yritys	2004	341 252	344 254	327 336	336 123	382 150	370 077	317 836	316 092
	2007	167 748	574 356	171 354	576 951	197 254	630 266	152 249	496 245
44 Viljelty pelto ha/yritys	2004	80,17	85,30	68,03	74,14	69,02	80,60	104,74	122,85
	2007	85,30	103,12	75,71	93,14	76,07	94,29	101,82	136,70

Sisälllys

1. Johdanto.....	4
2. Maatilayritysten verotilinpäätöksiin perustuvat tulokset.....	6
2.1. Maatalouden verovelvollisten tulot, menot, varat ja velat yhteensä.....	6
2.2. Tilakohtainen tarkastelu	8
Alueittain.....	8
Omistusmuodon mukaan.....	9
Tulokset ikäryhmittäin.....	9
Tuotantosuunnan mukaiset tulokset.....	10
Tilakoon mukaan.....	10
3. Maatalousyrittäjien henkilöverotukseen perustuvat tulokset.....	12
4. Yksityismetsätalous.....	14
5. Tilaston vaihtuva teema: Maatilayritysten velat kasvussa - uhkaako ylivelkaantuminen?.....	17
Tilapaneeli.....	22
Maa- ja metsätalousyriyten taloustilaston laatuseloste.....	23

1. Johdanto

Maa- ja metsätalousyriyten taloustilaston tiedoista valtaosa perustuu erilaisista hallinnollisista rekistereistä saataviin aineistoihin. Tilaston kannalta keskeisiä rekistereitä tuotetaan ja ylläpidetään sekä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla että verohallinnossa. Tilaston tietovarantoa on lisäksi täydennetty noin 9000 maatilayrittäjälle suunnatulla tilastokyselyllä, jolla selvitetään maatalouden verolomaketta yksityiskohtaisemmin maatilayriyten myyntituloja ja vähennyskelpoisia menoja. Tilaston keskeiset tiedot esitetään liitteinä olevissa tietokantatauluissa. Valtaosa taulujen tiedoista on esitetty keskiarvoina tilastoyksikköä kohti. Toki keskiarvoista voidaan helposti laskea summia kertomalla keskiarvon tilastoyksiköiden määrällä. Henkilöverotusta koskevat tiedot on esitetty vuosilta 2000–2007 ja maatilayriytenkohtaiset taulut vuosilta 2004–2007. Tilastokatsauksen lukujen 1–4 osalta tilasto pyritään jatkossakin julkaisemaan mahdollisimman vakiomuotoisena, kun taas 'tilaston vaihtuva teema' luvussa aihe vaihtuu vuosittain. Tällä kertaa tilaston teema-aiheeksi valittiin maatilayriyten velkaantuminen. Tilasto julkaistaan nyt kolmatta kertaa. Viitevuoteen 2004 saakka vastaavia tietoja julkaistiin yriytenkohtaisten tietojen osalta otantatutkimukseen perustuvassa Maatilatalouden yriyten- ja tulotilastossa, sekä henkilöverotukseen pohjautuvien tietojen osalta kokonaistutkimukseen perustuvassa Maatilatalouden tulo- ja verotilastossa.

Tilaston kuvauksen kohteena olevaa perusjoukkoa on vuoden 2006 tilastosta lähtien laajennettu siten, että metsätaloutta koskevat tiedot esitetään myös muiden kuin maatalousyriyten harjoittaman metsätalouden osalta. Metsätalouden pinta-alaverotus päättyi kaikkien metsänomistajien osalta vuonna 2005, joten vuodesta 2006 lähtien yksityismetsänomistajien todellisten puunmyyntitulojen sekä metsätaloudesta aiheutuvia menojen tilastointi on ollut helpompaa. Metsätalouden tuloksia esitellään sekä alueellisesti että omistajaryhmien mukaan luokiteltuna. Metsätaloutta koskevat tilastotaulut julkaistaan vuosilta 2006–2007.

Tässä tilastossa käytetään nimitystä 'aktiivinen maatilayriyten' sellaisista maatalouden verolainsäädännön mukaisista verovelvollisista, jotka harjoittavat maataloutta maatilarekisteriin kuuluvalla maatilalla. Tosin maatilarekisterin tilalla voi toimia useampiakin maatalouden verovelvollisia yksiköitä, esimerkiksi vanha ja nuori isäntä ovat muutaman vuoden ajan molemmat maatalouden verovelvollisia. Tällaisissa tapauksissa aktiiviseksi yriytenksi valittiin liikevaihdoltaan suurempi verovelvollinen, kun taas muut aktiivituloillakin toimivat maatalouden verovelvolliset merkittiin 'passiivisiksiyriyteniksi'. Passiivisten yriytenjen lukumäärä oli yli 77000. Luonnollisesti suuri osa heistä oli sellaisia verovelvollisia, jotka olivat vuokranneet peltonsa muiden viljeltäviksi ja olivat siten ainoastaan maan vuokratulojen perusteella maataloudesta verovelvollisia.

Tilasto julkaistaan kokonaisuudessaan Tilastokeskuksen internet palvelussa. Tilaston katsaus osaan on poimittu vain joitain tietoja kuriositeetin omaisesti tilaston tietokantatauluista. Tilaston liitteenä olevat tietokantataulukot korvaavat aiemmissa painetuissa julkaisuissa esitetyt tilastotaulukot. Tietokantataulukot mahdollistavat monipuolisten tarkastelujen tekemisen, koska vanhaa ”sivurajoitetta” ei ole enää olemassa. Tietokantatauluista voidaan tehdä rajoitettuja poimintoja tilaston käyttäjän kiinnostuksen kohteena olevista aiheista käyttäen erilaisia luokittelijoita. Tietokantatauluista poimitut tiedot on mahdollista tallentaa esimerkiksi taulukkolaskentaohjelmaan, jossa tietoja voidaan muokata omien tarpeiden mukaan. Aiemmissa painetuissa tilastojulkaisuissa oli mahdollista julkaista pääosin vain yhden ulottuvuuden taulukoita, kun nyt julkaistavissa tietokantatauluissa on pääsääntöisesti vähintään kaksi ulottuvuutta, esimerkiksi tuotantosuunta maakunnittain. Tietoja esitetään myös kuntakohtaisesti.

Tämän tilaston tilastoyksiköstä käytetään nimitystä maatilayriyten. Kuten edellä mainittiin, maatilalla voi toimia useampia verovelvollisia yriytenksiä, tai toisaalta yksi yriytenjä voi harjoittaa maataloutta useammalla maatilalla. Tuotantoa harjoitetaan myös enenevässä määrin vuokratuilla pelloilla - jopa kokonaisia maatiloja vuokrataan. Maatila ei ole juridinen oikeushenkilö, joten maatila ei voi omistaa esimerkiksi pankkitiliä tai olla taloudellisessa vastuussa. Maatilalla harjoitettavasta tuotannosta on aina taloudellisessa vastuussa maatilalan viljelyoikeutta hallinnoiva oikeushenkilö, tai oikeudellinen yksikkö, joka maatalouden kyseessä ollessa on useimmiten luonnollinen henkilö. Muun yriytenstoiminnan tilastointiin verrattuna maatila voidaan käsittää yriytenjen toimipaikaksi, josta taloudellisessa vastuussa on joko tilan vuokrannut tai sen omistava oikeushenkilö. Näin yriytenjä ja toimipaikka yhdessä muodostavat yriytenjen. Toki taloudellisia tuloksia voidaan laskea edelleen maatilaakin kohden, mutta maatilalan käyttö taloudellisten tilastojen perusyksikkönä on hämärtyntä jatkuvasti 1960-luvun lopulta, kun maataloudesta siirryttiin maatilalan pinta-alaan perustuvasta verotuksesta todellisiin tuloihin ja menoihin perustuvaan verotukseen. Toki voidaan myös puhua tuloista maatilayriytenjää kohti, mutta

koska kyseessä on usein yrittäjäpuolisot, niin on käytännöllisempää käyttää nimitystä 'maatilayritys' puhuttaessa taloudellisesta tuloksesta.

Tässä tilastossa ei ole mukana sellaisten yritysten tuloksia, jotka eivät ole maatilatalouden verolainsäädännön mukaan verovelvollisia. Jos maatalouden harjoittaja suorittaa esimerkiksi koneurakointia siinä laajuudessa, että verottaja katsoo urakoinnin kuuluvan eri liikkeeksi kuin maatalous, niin tämä koneurakointi jää tämän tilaston kuvauksen ulkopuolelle. Toisaalta jos koneyrittäminen voidaan katsoa maatalouden sivuelinkeinoksi ja siitä saatuja tuloja verotetaan muiden maatalouden tulojen ohessa, niin urakoinnin tulot ja menot sisältyvät tähän tilastoon. Maataloutta harjoitetaan enenevässä määrin myös elinkeinoverolain piiriin kuuluvissa yrityksissä. Nämäkin yritykset jäävät ainakin toistaiseksi tämän tilaston ulottumattomiin.

2. Maatilayritysten verotilinpäätöksiin perustuvat tulokset

Tässä luvussa esitetyt tiedot perustuvat pääasiassa maatilatalouden tuloverolain mukaan verotettujen verovelvollisten 2-verolomakkeilla annettuihin tietoihin, jotka on yhdistetty maaseutuelinkeinorekisterin tilakohtaisiin tietoihin. Tietoja on täydennetty suoralla, noin 9000 maatilayritykselle suunnatulla tilastokyselyllä. Tilaston liitteenä olevat yrityskohtaiset tietokantataulut on nimetty siten, että taulukon otsikko alkaa sanoilla 'Maatilayritys:' Tietokantatauluissa on kuvattu pääasiassa aktiivisten maatilayritysten tuloja, menoja, varoja ja velkoja.

2.1. Maatalouden verovelvollisten tulot, menot, varat ja velat yhteensä

Maatalouden verolainsäädännön perusteella verotettavien verovelvollisten määrä oli vuonna 2006 noin 141000. Näistä kaikkiaan 64163 verovelvollisen tiedot pystyttiin yhdistämään Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ylläpitämän maatilarekisterin tietoihin. Maatilarekisteriin kuului vuonna 2007 kaikkiaan 66938 aktiivitilaa. Näin ollen lähes 3000 aktiivitilan tuloja ei joko verotettu maatalouden verolain mukaan, tai tilalta tuloja saavan yrittäjän tietoja ei onnistuttu yhdistämään tilan tietoihin. Valtaosa näistä 3000 tilasta lienee ns. harrastetiloja, joilta mahdollisesti saatavia tuloja ei veroteta maatalouden verolain mukaan. Myös elinkeinoverolain perusteella verotetut maatilayritykset jäävät tämän tilaston ulkopuolelle.

Maatalouden myyntitulot kohosivat vuodesta 2006 vuoteen 2007 noin 240 miljoonalla eurolla. Tästä kasvinviljelytuotteiden myyntitulojen osuus oli noin 140 miljoonaa ja kotieläintuotteiden noin 78 miljoonaa euroa. Maataloustukien määrä puolestaan supistui edellisvuodesta noin 80 miljoonaa euroa. Kun kaikki muutkin tulot huomioidaan, niin maatalouden verovelvollisten kokonaistulot olivat vuonna 2007 yhteensä 4705 miljoonaa euroa. Kokonaistulot kohosivat edellisvuodesta noin 170 miljoonaa euroa .

Tuotantopanosten hankintamenot kasvoivat edellisvuodesta noin 140 miljoonaa euroa. Maatalouden verolomakkeella menot on eritelty lähinnä menojen alv-kannan mukaisesti eriin. Palkkamenot, poistot ja tasausvaraus on kuitenkin eritelty omiksi erikseen. Tilastolomakkeella verolomakkeella kysytyt menoerät on ryhmitelty pienempiin osiin. Menoista lähes puolet muodostuu 22 prosentin alv-kantaan kuuluvista menoista. Menojen ja tulojen erotuksesta käytetään termiä voitto. Kun voittoon lisätään korjauserät (mm. maatalouden menoissa vähennetyt yksityistalouden menot ja alkutuottajien alv-huojennus, sekä vähennetään mm. yksityisauton maatalouskäyttö ja osinkojen verovapaa osa) sekä maatalouden korkomenot, niin saadaan maatalouden tulos. Kaikkien maatalousyrittäjien yhteinen maatalouden tulos kasvoi edellisvuodesta vain 6 miljoonaa euroa. Aktiivitulojen yhteinen tulos oli täsmälleen sama kuin edellisvuonna. Maatalousverotuksessa laskettu verotusarvo oli tilastovuonna 4913 miljoonaa euroa ja velat olivat 3108 miljoonaa euroa. Maatalouskone- ja kalusto-omaisuus osuus varoista oli 1742 miljoonaa euroa. Maatalouden varallisuuden verotusarvo kasvoi edellisvuodesta 288 miljoonaa euroa, kun samaan aikaan maatalouden velkamäärä lisääntyi 106 miljoonaa euroa.

Maatalouden veronalaiset tulot, menot, varat ja velat yhteensä miljoonaa euroa vuosina 2004, 2006 ja 2007. Tiedot erikseen aktiiviyrittäjiltä ja passiiviyrittäjiltä

	Vuosi	Maatalouden verolain mukaan verovelvolliset		
		Yhteensä	Passiiviyrittäjät	Aktiiviyrittäjät
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	145 051	76 166	68 885
	2006	143 270	77 214	66 056
	2007	141 468	77 305	64 163
03 Maataloustuotteiden myyntitulo milj. euroa	2004	2 323	91	2 231
	2006	2 353	98	2 255
	2007	2 592	110	2 482
10 Tuet milj. euroa	2004	1 745	35	1 709
	2006	1 921	39	1 882
	2007	1 838	39	1 799
20 Menot yhteensä milj. euroa	2004	3 068	129	2 939
	2006	3 208	137	3 071
	2007	3 345	149	3 197
24 Tulos maataloudesta milj. euroa	2004	1 144	120	1 024
	2006	1 207	136	1 072
	2007	1 213	140	1 072
42 Maatalouden varat milj. euroa	2004	4 355	465	3 890
	2006	4 625	495	4 131
	2007	4 913	527	4 385
43 Maatalouden velat Milj. □	2004	2 796	125	2 671
	2006	3 002	118	2 884
	2007	3 108	119	2 989

Seuraavassa taulukossa maakunnat ja kunnat on asetettu alueelle kertyneen maatalouden kokonaistulon mukaiseen suuruusjärjestykseen. Taulukossa on mukana vain aktiivimaatilayritykset. Varsinais-Suomen maakunnassa kokonaistulo oli korkein, 570 miljoonaa euroa. Maatalouden kokonaistulojen perusteella Somero, Kiuruvesi ja Ilmajoki olivat Suomen kolme maatalousvaltaisinta kuntaa.

Maakunnat ja kunnat maatalouden tulojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä vuonna 2007

	01 Maatilayritysten lukumäärä	Tulot yht. milj. euroa	Tulos yht. milj. euroa	13 Tulot euroa/yritys	24 Tulos euroa/yritys
Koko maa - Hela landet	64 224	4 415	1 072	68 750	16 696
Manner-Suomi - Fasta Finland	63 651	4 376	1 062	68 751	16 684
Varsinais-Suomen maakunta - Egentliga Finlands län	6 829	570	124	83 518	18 118
Etelä-Pohjanmaan maakunta - Södra Österbottens län	7 377	498	122	67 499	16 485
Pohjois-Pohjanmaan maakunta - Norra Österbottens län	5 356	423	114	79 031	21 366
Pohjois-Savon maakunta - Norra Savolax län	4 585	346	85	75 473	18 574
Satakunnan maakunta - Satakunta län	4 191	294	62	70 090	14 862
Pirkanmaan maakunta - Birkalands län	4 722	280	63	59 337	13 275
Pohjanmaan maakunta - Österbottens län	4 443	272	70	61 220	15 697
Kanta-Hämeen maakunta - Egentliga Tavastlands län	2 534	186	42	73 440	16 637
Pohjois-Karjalan maakunta - Norra Karelen län	2 667	184	48	69 010	18 071
Keski-Suomen maakunta - Mellersta Finlands län	3 443	179	42	51 995	12 083
Etelä-Savon maakunta - Södra Savolax län	3 079	172	37	56 005	11 954
Uudenmaan maakunta - Nylands län	2 583	170	39	65 696	15 032
Keski-Pohjanmaan maakunta - Mellersta Österbottens län	1 597	151	47	94 662	29 592
Päijät-Hämeen maakunta - Päijänne-Tavastlands län	1 999	142	33	70 849	16 749
Kymenlaakson maakunta - Kymmenedalens län	2 265	129	37	56 900	16 330
Lapin maakunta - Lapplands län	1 720	109	27	63 168	15 863
Itä-Uudenmaan maakunta - Östra Nylands län	1 443	101	24	70 028	16 558
Etelä-Karjalan maakunta - Södra Karelen län	1 771	98	26	55 143	14 732
Kainuun maakunta - Kajanalands län	1 047	72	20	68 928	18 826
Somero	552	51	11	93 157	19 855
Kiuruvesi	488	50	10	103 056	20 658
Ilmajoki	495	49	11	98 021	21 874
Jalasjärvi	504	42	10	83 954	19 895
Nivala	416	42	12	101 351	28 812
Kauhajoki	605	40	9	66 154	15 219
Ahvenanmaa - Åland	573	39	10	68 665	18 088
Loimaa	509	37	11	73 595	20 892

2.2. Tilakohtainen tarkastelu

Alueittain

Yksityiskohtaiset alueittaiset tiedot löytyvät tilaston tietokantatalukoista. Tilaston tarkimpana alueyksikkönä käytetään kuntajakoa. Muina alueluokkina käytetään sekä maakuntaa että EU-tukialuetta. Kuntatason tietoja ei ole julkaistu ryhmiteltynä muihin alaryhmiin, kuten esimerkiksi tuotantosuuntiin. Sitä vastoin maakunta- ja EU-tukialueen mukaan luokitellut tietokantataulukot on laadittu pääsääntöisesti vähintään kahdessa ulottuvuudessa, esimerkiksi maakunnan ja tuotantosuunnan mukaan. Otokseen pohjautuvia tietoja (merkitty *)

merkillä tietokantatauluissa) ei myöskään julkaista kuntatasolla. Siten esimerkiksi tietoja pellon vuokrahinnoista ei ole saatavissa kunnittain. Otantavirhe kasvaa sitä suuremmaksi mitä pienemmästä luokasta on kysymys.

Keski-Pohjanmaa erottuu maatalouden yrityskehityksen tuloksen perusteella selkeästi muista maakunnista. Kun Keski-Pohjanmaan maatalouden tulos oli vuonna 2007 lähes 30000 euroa, niin vastaavasti alhaisimmaksi tulos jäi Etelä-Savossa ja Keski-Suomessa, noin 12000 euron tasolle. Koko maassa maatalouden tulos oli keskimäärin 16 711 euroa maatalayritystä kohti: tulos kasvoi edellisvuodesta noin 500 euroa. Kunnittain tarkasteltuna luonnollisesti Keski-Pohjanmaalla sijaitsevat kunnat saavuttivat korkeimmat tulokset maataloudesta.

EU-tukialueittain tarkasteltuna vuonna 2007 tulos oli korkein C2 alueella, reilut 19000 euroa yritystä kohti. Maatalouden tulos on kasvanut vuodesta 2004 vuoteen 2007 suhteellisesti eniten A tukialueella, noin 21 prosenttia yritystä kohti. Seuraavana tulee B tukialue, jolla tulos kasvoi reilut 17 prosenttia.

Maatalayritysten lukumäärä, maatalouden tulos ja tuloksen suhteellinen muutos vuosina 2004, 2006 ja 2007

	Vuosi	Koko maa	A-tukialue	B-tukialue	C1-tukialue	C2-tukialue	C2P-tukialue	C3-tukialue	C4-tukialue
01 Maatalayritysten lukumäärä	2004	68 860	8 680	20 344	16 327	18 201	1 971	2 753	584
	2006	66 056	8 241	19 488	15 619	17 548	1 894	2 692	574
	2007	64 163	7 968	19 059	15 056	17 025	1 844	2 646	565
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	14 834	12 907	13 734	17 710	15 763	17 597	10 559
	2006	16 221	15 638	13 893	14 803	19 734	18 213	19 757	11 673
	2007	16 711	18 000	15 152	15 223	19 158	16 900	17 994	10 422
Tuloksen muutos % vv 2004–2007	2007	12,4	21,3	17,4	10,8	8,2	7,2	2,3	-1,3

Omistusmuodon mukaan

Tilaston 64163 maatalayrityksestä luonnollisten henkilöiden omistuksessa oli 57737 yritystä, verotusyhtymien omistuksessa 4194 yritystä ja kuolinpesien omistuksessa 2232 yritystä. Tilaston perusjoukkoon tuli mukaan alunperin noin 50 muuta kuin em. juridisia omistusmuotoja edustavia maatalayrityksiä, mutta vähäisen lukumäärän takia ne jätettiin tarkastelun ulkopuolelle. Verotusyhtymien omistamien maatalayritysten lukumäärä näyttää lisääntyvän noin 100 yrityksen vuosivauhtia, kun taas kuolinpesinä toimivien yksiköiden määrä on alentunut noin 200 yksikön vuosivauhtia vuodesta 2004 vuoteen 2007. Maatalouden tulos kohosi vuodesta 2004 vuoteen 2007 suhteellisesti eniten verotusyhtymillä, noin 16 prosenttia, kun luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien omistamissa maatalayrityksissä tulos kohosi vajaat 11 prosenttia.

Maatalayritysten lukumäärä, maatalouden tulos ja tuloksen suhteellinen muutos vuosina 2004, 2006 ja 2007 juridisen muodon mukaan ryhmiteltynä

		Kaikki juridiset muodot yht	Luonnollinen henkilö	Verotusyhtymä	Kuolinpesä
01 Maatalayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	61 939	3 883	3 038
	2006	66 056	59 301	4 143	2 612
	2007	64 163	57 737	4 194	2 232
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	14 822	21 917	6 728
	2006	16 221	16 073	24 452	6 527
	2007	16 711	16 441	25 361	7 443
Tuloksen muutos % vv 2004–2007		12,42	10,92	15,71	10,63

Tulokset ikäryhmittäin

Katsauksen ikäryhmittäinen tarkastelu on esitetty luvussa 3, koska ikäryhmittely on tehty vain luonnollisten henkilöiden omistamille maatalayrityksille. Henkilöveroaineiston pohjalta laadittu ikäryhmittely voidaan tehdä myös pidemmälle ajanjaksolle kuin yrityskehityksessä tiedoissa, vuodesta 2000 vuoteen 2007. Toki yrityskehityksessä tietokantatauluissa on esitetty tulokset myös maakunnittain ja viljelijän iän mukaan vuodesta 2004 vuoteen 2007, kuten muutkin yrityskehityksessä tulokset.

Tuotantosuunnan mukaiset tulokset

Tilaston tuotantosuuntana käytetään maatilarekisterissä tilalle määriteltyä tuotantosuuntaa. Kun kaikkien maatilayritysten lukumäärä on laskenut neljässä vuodessa seitsemän prosenttia, niin lypsykarjayritysten määrä on laskenut 21 prosenttia. Siipikarjaloudessa saavutettiin keskimäärin korkein tulos maataloudesta, 39416 euroa. Tuloksen suhteellinen kasvuprosentti vuodesta 2004 vuoteen 2007 oli korkein sika-, lammas- ja viljajaloilla. Alla olevassa taulukossa on tuloksen lisäksi esitetty lannoite ja rehukustannusten kehitys tuotantosuunnittain. Kyseiset (*) kustannuserät on laskettu otoksesta, joten niihin sisältyy otantavirhe. Vertailuvuosi 2004 on otostietojen osalta erityisen ongelmallinen, sillä verouudistuksen vuoksi kadon osuus otoksessa oli huomattavan korkea kyseisenä vuotena. Maatilayrityskohtaiset lannoitemenot kohosivat kyseisellä ajanjaksolla keskimäärin 34 prosenttia, kun puolestaan rehumenot kohosivat seitsemän prosenttia. Tuotantosuuntien väliset erot ovat huomattavia: otantavirheen vaikutus korostuu erityisesti pienemmissä tuotantosuunnissa. Keski-Pohjanmaan lypsykarjatilojen osuus on yli puolet maakunnan tiloista, joka selittää myös Keski-Pohjanmaan korkeammat yrityskohtaiset tulokset.

Maatilayritysten lukumäärä, lannoite- ja rehumenot, sekä tulos maataloudesta tuotantosuunnittain vuodesta 2004 vuoteen 2007

		Kaikki tuotanto suunnat yht	1.Lypsy-karjalous	2.Liham ym naudat	3.Sikatalous	4.Siipikarjalous	5.Lampaat, vuohet, hevoset	6.Viljan viljely	7.Muu kasvituotanto	8.Muu tuotanto
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	17 230	4 595	3 280	913	2 244	28 308	11 927	363
	2006	66 056	14 986	4 182	2 842	831	2 233	27 871	12 306	805
	2007	64 163	13 619	4 077	2 604	782	2 224	27 536	12 623	698
	Suhteellinen muutos % 2004–2007	-7	-21	-11	-21	-14	-1	-3	6	92
15.4 * Lannoitteet ja kalkki euroa/yritys	2004	2 936	3 999	3 378	5 138	5 996	1 040	2 257	2 425	667
	2006	3 730	5 604	4 608	9 875	4 723	462	2 872	2 436	227
	2007	3 920	5 952	4 112	9 740	5 137	462	3 194	2 779	472
	Suhteellinen muutos % 2004–2007	34	49	22	90	-14	-56	42	15	-29
16.1 * Rehut yms. euroa/yritys	2004	5 993	12 887	6 429	30 929	47 747	974	372	258	318
	2006	6 184	14 618	7 376	37 740	48 135	1 070	214	234	129
	2007	6 428	15 831	7 947	37 494	63 279	1 185	220	316	547
	Suhteellinen muutos % 2004–2007	7	23	24	21	33	22	-41	22	72
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	29 069	16 013	27 519	33 135	1 854	7 622	9 012	3 405
	2006	16 221	34 741	19 806	32 113	35 944	2 845	7 804	9 819	2 768
	2007	16 711	34 826	19 207	34 295	39 416	2 356	9 424	10 493	3 330
	Suhteellinen muutos % 2004–2007	12	20	20	25	19	27	24	16	-2

* Lannoite- ja rehumenot estimoitu otoksesta

Tilakoon mukaan

Maatilayritysten lukumäärä aleni vuodesta 2004 vuoteen 2007 noin seitsemällä prosentilla. Poistuma oli suhteellisesti suurinta 10–30 hehtaarin kokoluokissa. Yli 100 hehtaarin kokoluokan tilojen lukumäärä lisääntyi noin 30 prosentilla. Maatalouden tuloksella ja tilakoolla näyttää olevan hyvin suoraviivainen suhde ainakin keskiarvotasolla. Yli 100 hehtaarin maatilayrityksissä tuloksen suhteellinen kasvu vuodesta 2004 vuoteen 2007 oli koko maan vastaavaa kehitystä nopeampaa.

Maatilayritysten lukumäärä, tulot ja menot tilakokoluokittain vuodesta 2004 vuoteen 2006

		Kaikki kokoluokat yht	0- 4,9 ha	5- 9,9 ha	10-19,9 ha	20-29,9 ha	30-49,9 ha	50-99,9 ha	Yli 100 ha
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	4 617	8 626	16 477	12 363	14 362	10 104	2 311
	2007	64 163	4 339	7 895	14 402	10 836	12 998	10 696	2 997
	Muutos % 2004 > 2007	-7	-6	-8	-13	-12	-9	6	30
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	1 333	2 085	6 249	13 372	21 502	31 514	44 972
	2007	16 711	1 661	2 236	6 098	13 335	22 072	34 432	53 348
	Muutos % 2004 > 2007	12	25	7	-2	0	3	9	19

3. Maatalousyrittäjien henkilöverotukseen perustuvat tulokset

Henkilöverotusta koskevat tietokantataulut on laadittu vuosille 2000 – 2007, joten kaikista tauluista on saatavissa tiedot kahdeksan vuoden ajalta. Tiedot on saatu henkilöverorekisteristä, josta on haettu verotiedot sellaisille henkilöille ja heidän puolisoilleen, jotka luonnollisena henkilönä viljelevät maatilarekisteriin kuuluvaa maatilaa ja jolta saatuja tuloja verotetaan maatalouden verolainsäädännön mukaan. Puolisoiden tiedot on laskettu yhteen, joten tilastoyksikkönä on **viljelijäpuolisot**: voidaan myös puhua maatilayrityksen omistajapuolisista.

Miksi tilastossa yhdistetään sekä yrityskohtaisia että yritysten omistajien henkilökohtaisia tuloksia? Maatilayrittäminen poikkeaa sikäli muusta yritystoiminnasta, että useimmiten maatalousyrittäjä omistaa, johtaa ja tekee työt omassa yrityksessään. Suomalainen maatalouselinkeino perustuu edelleen valtaosin perheviljelmiin, joiden omistajina toimivat juridiselta muodoltaan luonnolliset henkilöt. Henkilöverotietojen perusteella voidaan tehdä päätelmiä siitä, mikä osuus viljelijäperheen tuloista tulee maataloudesta ja mikä osuus muista tulolähteistä. Viljelijäpuolisoiden tuloista yhä suurempi osa tulee muualta kuin maatalouden tuloista. Kun vuonna 2000 maatalouden tulojen osuus oli 37 prosenttia viljelijäpuolisoiden tuloista, niin vastaava osuus vuonna 2007 oli 32 prosenttia.

Maatalousverovelvollisia maatilarekisterin mautiloilla toimivia ja juridiselta muodoltaan luonnollisten henkilöiden omistamia maatilayrityksiä oli vuonna 2007 kaikkiaan 57721. Poistuma kahdeksassa vuodessa oli yli 12000 yritystä. Henkilöverotukseen pohjautuvissa kuntakohtaisissa taulukoissa käytetään mautilan sijaintikuntaa, joten on huomioitava että kaikki veronalaiset tulot eivät tule kyseisiin kuntiin, vaan niistä kannetaan vero asiakkaan kotikunnassa.

Viljelijöiden keski-ikä on kasvanut kolmella vuodella vuodesta 2000 vuoteen 2007. Suhteellisesti eniten on pienentyneet alle 50 vuotiaiden viljelijöiden ikäluokat. Tämä on luonnollista siitä syystä, että uusia tulijoita ei ole samaa määrää kuin vanhenevia viljelijöitä luopuu tuotannosta: luopujat myyvät tai vuokraavat peltonsa lisämaaksi toisille viljelijöille. Silti muutos näyttää rajulta: alle 35 vuotiaiden viljelijöiden luokka pieneni lähes 40 prosenttia kahdeksassa vuodessa. Samanlainen kehitys tarkoittaa sitä, että tilalukumäärä alenee jatkossakin ainakin samalla tahdilla kuin se on alentunut 2000-luvulla.

Metsätalouden tulot näyttävät kasvaneen huomattavasti kahden vuoden vertailun perusteella. Tämä johtuu vuoden 2007 poikkeuksellisen suurista metsätuloista, joita on kuvattu tarkemmin seuraavassa luvussa vuosien 2006 ja 2007 osalta. Maa- ja metsätalouden tulot yhteensä vuonna 2000 olivat noin 16300 euroa, kun vuonna 2007 ne olivat vastaavasti 24200 euroa. On muistettava, että vuonna 2000 maatilayrittäjistä yli 40 prosenttia kuului vielä metsän pinta-alaverotuksen piiriin, joten vuosien 2000 ja 2007 tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia.

Luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset, viljelijöiden keski-ikä, sekä veronalaiset tulot ja maatalouden tulojen suhteellinen osuus kaikista tuloista viljelijäpuolisista kohti vuosina 2000 ja 2006

		Yhteensä	alle 35 v.	35 - 49 v.	50 - 64 v.	yli 65 v.
Maatilayritysten lkm	2000	70 083	8 410	31 050	26 966	3 657
	2007	57 721	5 126	22 589	26 229	3 777
	Muutos % 2000 > 2007	-18	-39	-27	-3	3
Viljelijän keski-ikä	2000	47	30	42	55	70
	2007	50	30	43	56	70
	Muutos % 2000 > 2007	5	0	1	2	0
01 Valtionveronalaiset tulot eur./puolisot yht.	2000	35 235	30 369	37 221	35 655	26 460
	2007	53 896	48 485	57 798	53 061	43 693
	Muutos % 2000 > 2007	53	60	55	49	65
03.1 Maatalouden ansio- ja pääomatulo eur./puolisot yht.	2000	13 187	13 622	14 363	12 619	6 387
	2007	17 041	18 058	20 370	15 339	7 576
	Muutos % 2000 > 2007	29	33	42	22	19
03.4 Metsätalouden pääomatulo (+puhdas tulo v 2000) eur./puolisot yht.	2000	3 137	3 031	3 247	3 113	2 609
	2007	7 178	8 242	7 885	6 636	5 258
	Muutos % 2000 > 2007	129	172	143	113	102
Maatalouden tulojen osuus valtionveronalaisista tuloista prosenttia	2000	37	45	39	35	24
	2007	32	37	35	29	17
	Muutos % 2000 > 2007	-6	-8	-3	-6	-7

4. Yksityismetsätalous

Tilastossa kuvataan kaikkien yksityismetsänomistajien puunmyyntituloja ja metsätalouden menoja, joten metsätaloutta koskevassa osassa tilastoyksikkönä on **yksityismetsänomistaja**. Yksityismetsätaloudella tarkoitetaan tässä yhteydessä luonnollisten henkilöiden, verotusyhtymien ja kuolinpesien harjoittamaa metsätaloutta. Toisin sanoen valtion, kuntien, seurakuntien, säätiöiden, yhteismetsien, metsäyhtiöiden yms. metsätalous ei sisälly tilastoon. Metsätalousmaan pinta-ala on peräisin verohallinnon kiinteistötiedoista, joten se ei kaikilta osin vastaa nykyistä tilannetta. Esimerkiksi ojitettu suo saattaa olla nykyisin käytännössä metsämaata, vaikka kiinteistörekisterissä se olisi luokiteltu joutomaaksi. Tilaston 'alipeittoon' on saattanut jäädä lisäksi sellaisia metsänomistajia, joilla ei ole ollut mitään ilmoitettavaa 2C-lomakkeella. Tätä puoltaa se, että ilmoitusten määrä lisääntyi vuonna 2007 edellisvuodesta noin 6000:lla. Vuonna 2007 yksityismetsien puunmyyntitulot lähes tuplaantuivat, joten monet 'hiljaiseloa' viettäneet metsänomistajat saattoivat aktivoitua myymään puuta kyseisenä vuotena. Tätä tilastoa varten yhdistettiin kaikki verohallintoon toimitetut ja tallennetut 2C-verolomakkeet verohallinnon kiinteistötietoihin. Näin muodostettuun tilaston perusjoukkoon kuuluvien metsänomistajien metsäala on yhteensä hieman yli 9 miljoonaa hehtaaria, kun verohallinnon kiinteistörekisterissä yksityismetsänomistajien hallussa oleva metsäala on noin 10 miljoonaa hehtaaria. Alipeiton osuus pinta-alasta on siten noin 10 prosenttia. Joka tapauksessa tilastossa on mukana kaikki sellaiset yksityismetsänomistajat, joilla on ollut jotain ilmoitettavaa verovuotena 2007, joko tuloja tai menoja. Verohallinnon kiinteistörekisterissä metsämaaksi luokiteltu pinta-ala koko valtakunnassa on hieman yli 17,8 miljoonaa hehtaaria. Pelkästään valtion ja sen liikelaitosten omistuksessa on noin 4,7 miljoonaa hehtaaria metsäalasta. Metsätaloutta koskevia tilastotaulukoita on luokiteltu alueittain, juridisen omistajan mukaan, sekä sen mukaan harjoittaako metsänomistaja maataloutta aktiivimaatilalla, passiivimaatilalla, tai onko metsänomistajalla lainkaan kytköstä maatalouteen. Viimeksi mainitusta ryhmästä käytetään nimitystä **kaupunkilaismetsänomistaja**. Passiivimaatilan omistavat metsänomistajat ovat yleensä vuokranneet peltonsa muiden viljeltäväksi ja harjoittavat vain metsätaloutta. Tämä joukko onkin tilastoinnin kannalta hieman 'harmaata' aluetta, osa voitaisiin luokitella 'kaupunkilaismetsänomistaja' ryhmään, kun taas osalla voi olla hyvinkin toimiva maatilakeskus koneineen ja rakennuksineen. Metsien pinta-alaverotuksen siirtymäajan päätyminen vuonna 2005 selkeytti myös tilastoinnin kannalta tilannetta: vuodesta 2006 eteenpäin yksityismetsätalouden veroaineistosta saadaan ensimmäistä kertaa tietoja todellisista puun myyntituloista kaikilta metsänomistajilta.

Yksityismetsänomistajat ilmoittavat vuotuiset puunmyyntitulot ja metsätalouden menot verohallinnon 2c-lomakkeella. Verohallinto lähetti puolisoiden yhdessä omistamista metsätalouskiinteistöistä esitetyt verolomakkeen joko suuremman osuuden omistavalle puolisolalle, tai jos kiinteistö omistettiin tasan puoliksi, niin lomake lähetettiin iältään vanhemmalle puolisolalle. Mikäli puoliset omistivat itsenäisesti metsäkiinteistöjä jättivät he myös erilliset metsäveroilmoitukset. Jos metsätalouden harjoittaja harjoitti myös maatalouden veronalaista toimintaa, niin tällöin puolisoiden metsätaloutta koskevat tiedot laskettiin tätä tilastoa varten yhteen. Näin tilaston lopulliseen metsäverotusta käsittelevään vuoden 2007 aineistoon jäi 269623 tilastoyksikköä. Näistä luonnollisia henkilöitä oli 213136, verotusyhtymiä 30710 ja kuolinpesiä 25777.

Oheisessa taulukossa yksityismetsätalouden tulokset on esitelty siten, että metsänomistajat on luokiteltu kolmeen ryhmään sen mukaan harjoittavatko he maataloutta aktiivivilalla tai passiivililla, vai onko heillä mitään sidoksia maatalouteen. Jos metsänomistaja ei ole jättänyt maatalouden verolomaketta, niin hän kuuluu automaattisesti ryhmään 'kaupunkilaismetsänomistaja' asuipa hän sitten metsätalalla tai kaupunkiasunnossa. Taulukon lukujen yksikkö on pääosin euroa/metsätalouslyritys, mutta muutama harmaalla rasteroitu rivi on summattu yli koko aineiston kertomalla keskiarvo metsänomistajien lukumäärällä. Aktiivimaatilarittajista metsänomistajia oli 55577, passiivisista 53803 ja loppuosa, eli 160243 verovelvollista olivat em. kaupunkilaismetsänomistajia. Yksityismetsätalouden kokonaispuunmyyntitulot olivat vuonna 2007 yhteensä 1860 miljoonaa euroa; kasvua edellisvuodesta oli reilut 80 prosenttia.

Maatilarrekisteristä laskettu maatilayritysten metsäpinta-ala oli reilusti alhaisempi kuin ao. taulukon verorekisteristä laskettu aktiivimaatilojen metsäala, 52,4 hehtaaria. Ero johtuu siitä, että maatilarrekisterin metsäala on laskettu metsää omistamattomillekin mautiloille. Sen sijaan metsää omistamattomat aktiivimaatilliset eivät ole mukana alla olevassa taulukossa. Aktiivimaatilojen metsäala on keskimäärin lähes puolet korkeampi kuin metsätalallisten. Sama suhde näkyy myös kaikissa metsänomistajaa kohti lasketuissa

taloudellisissa tunnusluvuissa, esimerkiksi maatala-metsänomistajien puhdas pääomatulo on noin puolet korkeampi kuin 'kaupunkilaismetsänomistajien' vastaava.

Yksityismetsätalouden tulokset erikseen maatala-metsänomistajilta ja kaupunkilaismetsänomistajilta 2006 ja 2007

		Kaikki yht	Aktiiviviljelijä	Passiiviviljelijä	Metsätalallinen
Metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä	2006	263 659	56 968	52 638	154 053
	2007	269 623	55 577	53 803	160 243
1+Puun myyntitulot euroa/metsänomistaja	2006	3 894	5 858	4 022	3 124
	2007	6 899	10 805	7 275	5 419
1+Puun myyntitulot yht milj. euroa	2006	1 027	334	212	481
	2007	1 860	600	391	868
1.1 Pystykaupat euroa/metsänomistaja	2006	3 204	4 676	3 307	2 625
	2007	5 945	9 129	6 280	4 728
1.2 Hankintakaupat euroa/metsänomistaja	2006	760	1 355	776	535
	2007	1 042	1 890	1 076	736
2+Korvaukset ja tuet euroa/metsänomistaja	2006	59	108	61	40
	2007	50	100	52	32
4-Metsävähennys ja varaukset euroa/metsänomistaja	2006	408	732	327	315
	2007	760	1 424	637	571
5+Muut pääomatuloksi luettavat erät euroa/metsänomistaja	2006	87	116	96	73
	2007	111	147	124	94
6-Vuosimenot euroa/metsänomistaja	2006	1 034	1 407	1 169	850
	2007	1 111	1 491	1 243	935
10-Poistot (koneet, rakennukset ja ojat) euroa/metsänomistaja	2006	134	183	151	111
	2007	165	231	193	132
13=Metsätalouden puhdas pääomatulo euroa/metsänomistaja	2006	2 465	3 756	2 531	1 966
	2007	5 027	7 895	5 380	3 914
13=Metsätalouden puhdas pääomatulo yht milj.euroa	2006	650	214	133	303
	2007	1 355	439	289	627
Metsäpinta-ala ha/metsänomistaja	2006	35,0	53,1	36,1	27,5
	2007	34,2	52,4	35,8	27,0

Metsätalouden aluetarkastelun pohjana käytetään metsänomistajan kotikuntaa, kun edellisissä maataloutta koskevissa luvuissa kunta määräytyy maatalan sijaintikunnan perusteella. Tämä ratkaisu valittiin siitä syystä, että usein metsänomistajan metsäkiinteistöt sijoittuvat useamman kunnan alueelle ja kotikunnan ulkopuolelle. Tämän takia esimerkiksi Helsingissä on noin 6600 yksityismetsänomistajaa, mutta ei yhtään maatalayritystä (tilaston perusjoukkoon kuuluvaa).

Seuraavassa taulukossa metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä, metsätalouden puhdas ja metsäpinta-ala on esitetty maakunnittain. Kaikkia yksityismetsänomistajien metsätalouden puhdas pääomatulo oli keskimäärin 5029 euroa. Aktiivimaatilojen omistajilla vastaava tulo oli 7895 euroa. Etelä-Savossa, Päijät-Hämeessä ja Keski-Suomessa aktiivimaatilan omistajien puhdas pääomatulo metsästä oli yli 10000 euroa vuonna 2007.

Metsätaloudesta verovelvolliset, puhdas pääomatulo, sekä metsäpinta-alat maakunnittain

		Metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä		13=Metsätalouden puhdas pääomatulo euroa/metsänomistaja		Metsäpinta-ala ha/metsänomistaja	
		Kaikki	Aktiiviviljelijä	Kaikki	Aktiiviviljelijä	Kaikki	Aktiiviviljelijä
Koko maa	2006	263 431	56 959	2 467	3 756	35	53
	2007	269 436	55 577	5 029	7 895	34	52
1.Uusimaa	2006	20 423	2 221	2 701	5 439	26	45
	2007	21 222	2 188	4 597	9 582	26	49
20.Itä-Uusimaa	2006	3 662	1 269	3 433	4 691	31	43
	2007	3 725	1 226	4 469	6 122	30	43
2.Varsinais-Suomi	2006	16 103	5 640	1 855	2 649	23	33
	2007	16 269	5 492	3 710	5 483	23	33
4.Satakunta	2006	12 630	3 543	1 785	3 013	26	41
	2007	12 905	3 423	3 870	6 225	25	41
5.Kanta-Häme	2006	7 720	2 283	4 008	6 786	29	46
	2007	7 869	2 205	7 087	12 231	28	44
6.Pirkanmaa	2006	19 214	4 218	3 073	5 191	33	61
	2007	19 220	4 078	5 726	10 100	30	53
7.Päijät-Häme	2006	8 147	1 865	4 516	7 351	36	56
	2007	8 361	1 804	7 975	13 398	39	56
8.Kymenlaakso	2006	8 473	2 074	3 647	5 512	28	45
	2007	8 724	2 034	6 337	9 854	28	45
9.Etelä-Karjala	2006	9 500	1 651	3 447	5 536	30	49
	2007	9 867	1 620	7 269	12 964	29	49
10.Etelä-Savo	2006	17 114	2 881	4 597	7 480	41	72
	2007	17 364	2 800	8 737	15 615	40	73
11.Pohjois-Savo	2006	20 326	4 233	2 840	4 208	39	63
	2007	20 762	4 123	6 104	9 727	38	63
12.Pohjois-Karjala	2006	15 638	2 424	2 459	3 247	38	60
	2007	16 045	2 340	5 689	7 685	36	60
13.Keski-Suomi	2006	18 281	3 033	3 881	5 760	40	73
	2007	18 912	3 022	7 053	11 614	40	74
14.Etelä-Pohjanmaa	2006	19 808	6 673	1 343	1 954	28	39
	2007	20 039	6 493	3 310	4 817	27	38
15.Pohjanmaa	2006	14 117	3 979	1 026	1 704	25	39
	2007	14 370	3 899	2 442	3 988	24	38
16.Keski-Pohjanmaa	2006	5 337	1 489	1 237	1 686	35	55
	2007	5 399	1 455	3 261	4 611	33	53
17.Pohjois-Pohjanmaa	2006	23 705	4 749	905	1 573	40	62
	2007	24 339	4 684	2 814	4 429	39	61
18.Kainuu	2006	8 533	927	1 494	2 264	52	88
	2007	8 725	903	4 320	6 687	51	91
19.Lappi	2006	12 986	1 363	787	1 179	66	124
	2007	13 587	1 344	2 923	5 103	66	127
21.Ahvenanmaa	2006	1 714	444	750	937	21	38
	2007	1 732	444	1 757	3 266	22	38

5. Tilaston vaihtuva teema: Maatilayritysten velat kasvussa - uhkaako ylivelkaantuminen?

Viime aikoina julkisuuteen tulleet tiedot muutaman maatalan ajautumisesta velkakriisiin laittavat pohtimaan onko kysymys laajemmastakin ongelmasta. Tilastoaineiston pohjalta on mahdollista yrittää selvittää asiaa. Maatilayrityksen ajautuminen konkurssiin on edelleen harvinaista, mutta eriasteisia velkajärjestelyjä varmasti toteutetaan hiljaisuudessa yhä useammalla tilalla. Maatalan ajautuminen velkojien syliin on monen tekijän summa: isännän tai emännän sairaus, avioero tai muu onnettomuus lienevät yleisiä, mutta vaikeasti ennustettavia syitä. Katovuodet, tuotteiden ja tuotantopanosten hintojen muutokset romuttavat myös helposti investointilaskelmissa arvioidun maksuvalmiuden. Investointilaskelmissa täytyisi huomioida satovaihteluiden ja tuotantopanosten hintojen heilahteluista aiheutuva riski, jonka puitteissa tilan velkojen takaisinmaksukyvyyn tulisi säilyä vaikka riski realisoituisi. Täytyy myös muistaa, että velan suuruus ei yksin kaada tilan taloutta, vaan se, että tulojen ja menojen erotuksesta ei jää varaa lyhentää velkaa, tai maksaa velasta aiheutuvia korkomenoja. Erotuksesta pitäisi tietysti jäädä myös viljelijälle palkkaa. Toki velan suuruus kaventaa viljelijän mahdollisuuksia: miljoonan euron navettainvestointi ei juuri anna vaihtoehtoja. Pienemmillä veloilla sen sijaan viljelijä voi yrittää luopua kannattamattomasta tuotannosta ja siirtyä muille aloille. Tässä luvussa rajoitutaankin tarkastelemaan vain suurimmat velat omaavien maatilayritysten kehitystä, vaikka pienemmilläkin veloilla voi saada yrityksen talouden sekaisin. Täytyy myös muistaa, että tarkastelun ulkopuolelle jäävät kaikki muut, paitsi luonnollisten henkilöiden, verotusyhtymien ja kuolinpesien omistamat yritykset. Maatalan yhtiöittämisen yhtenä syynä onkin pidetty suuren velkapääoman tuoman riskin jakamista, joten on oletettavaa, että yhtiömuotoisilla maatilayrityksillä on jopa suuremmat velat kuin nyt tarkastelun kohteena olevilla maatilayrityksillä.

Maatilayrittäjien velkojen määrä kasvoi vuodesta 2004 vuoteen 2007 noin 39000 eurosta 47000 euroon maatilayritystä kohti. Samalla ajanjaksolla verotuksessa laskettu varallisuus kasvoi maatilayritystä kohti lähes 12000 euroa ja tulot liki 10000 euroa, joten 'keskimäärin' tilanne on hallinnassa. Velkaantumisen riski piilee kuitenkin siinä, että velat kasautuvat tyypillisesti vain harvoille yrityksille. Ilmiö näyttää vain vahvistuneen viimeisten neljän vuoden aikana. Kun vielä vuonna 2004 lähes velattomia maatilayrityksiä oli noin 45 prosenttia, niin vuonna 2007 velattomia oli lähes puolet yrityksistä. Toisaalta eniten velkaantuneen osan velkamäärä on kasvanut huomattavasti vuodesta 2004 vuoteen 2007. Esimerkiksi eniten velkaantuneen prosentin velkaraja on kasvanut neljässä vuodessa reilut 150000 euroa ollen vuonna 2007 yli 500000 euroa. Tämän velkarajan siis ylittää noin 640 maatilayritystä. Vuodesta 2004 vuoteen 2007 maatilayritysten määrä aleni yli 4000 yrityksellä, joten osa 'velkakäyrän' jyrkkemmisestä johtuu siitä, että pääosa lopettaneista tiloista oli velattomia. Ao. taulukossa maatilayritykset on järjestetty niiden velkaisuuden perusteella suuruusjärjestykseen, jonka jälkeen on tarkasteltu aineistoa muutaman desiiilipisteen avulla. Esimerkiksi 'des90' tarkoittaa pistettä jossa maatilayrityksistä 10 prosenttia ylittää kyseisen arvon ja 90 prosenttia puolestaan alittaa sen.

Maatilayritysten velkojen jakauma, desiilitarkastelu

Maatilayritysten velkojen jakauma, desiilitarkastelu							
Vuosi	des10	des45	des50	des75	des90	des95	des99
2004	0	1 890	5 650	44 170	112 210	178 180	372 490
2005	0	1 260	5 100	46 200	120 880	193 690	419 390
2006	0	10	3 470	45 450	127 660	206 630	467 690
2007	0	0	2 590	45 670	133 820	220 130	526 590

Alla olevassa taulukossa on esitetty velkaantuneiman yhden prosentin osalta keskeiset tunnusluvut tuotantosuunnittain. Taulukon tarkastelussa mukana olleiden maatilayritysten määrä siis putosi 46:lla jakson aikana. Yritysten velkamäärä kasvoi keskimäärin 562000 eurosta 828000 euroon. Tuotantosuunnalla ei näytä olevan sanottavaa merkitystä keskimääräiseen velan määrään. Investointien koko näyttää vain kasvaneen näillä yrityksillä. Kun vuonna 2004 tuotantorakennuksiin oli investoitu keskimäärin 50000 euroa, niin vastaavasti vuonna 2007 määrä oli jo 138000 euroa. Tässä joukossa keskimääräinen velkojen määrä on suurempi kuin varallisuus. Korkomenot ovat vuonna 2007 kohonneet ensimmäistä kertaa suuremmiksi kuin maatalouden tulos keskimäärin.

Keskeiset tunnusluvut velkaisimmalla prosentilla maatilayrityksiä tuotantosuunnittain

	Vuosi	Tuotantosuunta						
		Yhteensä	1.Lypsykarjatalous	2.Liha-ymnaudat	3.Sikatalous	4.Siipikarjatalous	6.Viljanviljely	7.Muu kasvituotanto
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	688	247	66	171	53	93	54
	2005	668	262	66	164	51	73	45
	2006	660	303	66	146	44	49	45
	2007	642	328	66	117	38	51	35
03 Maataloustuotteiden myyntitulo euroa/yritys	2004	214 040	169 075	179 250	284 370	416 498	125 264	205 594
	2005	219 172	169 413	171 005	312 232	382 125	140 664	214 012
	2006	226 217	178 579	165 802	349 095	381 038	131 297	217 605
	2007	255 845	198 299	190 728	406 726	551 777	145 823	291 774
13 Tulot yhteensä euroa/yritys	2004	330 251	267 215	372 121	408 340	524 623	231 327	315 521
	2005	338 197	274 728	358 577	435 799	483 234	253 471	335 986
	2006	361 176	306 217	367 820	477 724	493 644	262 974	358 652
	2007	391 287	315 702	384 398	547 782	724 402	284 446	439 858
20 Menot yhteensä euroa/yritys	2004	283 288	224 720	320 677	353 552	448 942	199 761	274 172
	2005	292 241	234 959	308 553	381 639	416 035	219 256	283 466
	2006	308 953	258 330	315 468	412 618	418 113	230 782	306 311
	2007	334 790	262 511	327 907	471 867	647 067	252 380	376 224
21 Voitto euroa/yritys	2004	46 964	42 495	51 444	54 788	75 681	31 567	41 349
	2005	45 956	39 770	50 025	54 159	67 199	34 215	52 520
	2006	52 223	47 887	52 352	65 106	75 531	32 192	52 341
	2007	56 497	53 191	56 491	75 915	77 335	32 065	63 634
23 Korot euroa/yritys	2004	17 135	15 374	21 250	17 144	20 352	16 953	17 901
	2005	18 116	15 939	23 380	18 588	18 543	18 792	20 342
	2006	21 953	19 702	28 727	23 028	21 500	22 778	23 986
	2007	28 693	26 476	30 138	33 194	27 645	26 753	38 002
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	29 934	26 036	31 981	38 124	56 171	15 027	24 109
	2005	27 065	22 139	25 028	35 496	48 480	16 031	31 881
	2006	29 295	26 431	23 137	41 521	54 065	9 866	27 702
	2007	27 033	25 304	25 852	41 718	51 129	7 154	25 122
31.2 Koneet. + Hankinta- ja perusparannusmenot euroa/yritys	2004	72 125	83 365	85 784	59 689	52 898	66 741	75 881
	2005	74 226	83 995	70 733	69 058	68 540	64 274	71 191
	2006	76 013	82 446	89 079	69 027	71 742	65 929	55 881
	2007	97 676	106 310	92 165	79 207	112 298	93 903	88 882
33.2 Tuotantorak. + Hankinta- ja perusparannusmenot euroa/yritys	2004	50 713	74 034	32 496	52 503	40 351	19 253	25 661
	2005	67 849	102 313	56 930	53 151	40 294	22 914	31 319
	2006	91 133	135 756	77 100	61 261	56 051	17 563	22 230
	2007	138 229	170 601	214 932	70 870	61 844	42 330	137 434
42 Maatalouden varat euroa/yritys	2004	443 458	527 908	372 918	444 956	483 980	314 119	322 563
	2005	508 457	607 038	412 269	500 631	483 043	368 619	380 189
	2006	580 343	647 302	477 395	589 693	578 043	379 834	486 091
	2007	706 961	758 131	615 298	751 261	693 398	454 300	670 567
43 Maatalouden velat euroa/yritys	2004	561 611	549 554	609 159	578 270	560 699	526 454	567 046
	2005	633 125	630 685	672 117	640 380	597 457	604 393	660 182
	2006	708 446	702 603	739 949	717 550	659 845	672 196	778 603
	2007	827 721	829 866	849 858	816 854	743 444	829 954	919 612
44 Viljelty pelto ha/yritys	2004	104,55	89,63	136,08	97,14	73,19	145,40	123,77
	2005	107,64	98,06	133,73	98,73	73,79	150,99	136,42
	2006	112,26	100,15	143,31	103,87	84,48	171,17	150,98
	2007	117,55	100,96	156,63	115,50	102,45	182,38	144,22

Poikkileikkaustarkastelu perusteella on vaikea vetää johtopäätöksiä siitä, miten yritykset yleisesti selviävät suurista veloista. Yleensä varsinkin rakennusinvestoinnin toteutusvuodesta menee muutama vuosi ennen kuin tuotanto vakiintuu ja nähdään miten yritys todellisuudessa selviää. Tätä seikkaa pyrittiin tutkimaan ns. paneelitarkastelun avulla. Paneeliin valittiin sellaiset maatilayritykset, joilla oli vuonna 2004 velkaa yli 200000 euroa ja velkojen määrä ylitti tulojen kokonaismäärän. Tämän jälkeen ko. yritysten tuloksia seurattiin jakson loppuun saakka. Paneeliin valikoitui aluksi 2277 ehdot täyttävää yritystä. Tästä joukosta valittiin kaksi alaryhmää:

- a) sellaiset yritykset, joiden velkojen määrä vuodesta 2004 vuoteen 2007 joko aleni vähintään 20 prosenttia (741 yritystä), tai
b) kasvoi vähintään 20 prosenttia (524 yritystä).

Kyseisten yritysten tulokset on esitetty päätuotantosunnittain sekä tilastotiedotteen taulukossa että alla olevassa taulukossa. Yksityiskohtaiset tiedot löytyvät tilaston tietokantataulukoista, joiden ostiskko alkaa sanalla 'Teema'.

Sekä velkaa lyhentäneiden että velkaa kasvattaneiden yritysten velat olivat vuonna 2004 keskimäärin hieman yli 340000 euroa yritystä kohti. Vuonna 2007 velkojansa kasvattaneiden ryhmässä velat olivat keskimäärin 574000 euroa, kun taas velkoja lyhentäneiden ryhmässä velat alenivat yli puolella neljässä vuodessa, 168000 euroon. Velkakehityksen eriytymisen syy lienee investointien ajoituksessa, ts. velkoja vähentäneiden ryhmässä investointiohjelma on saatu päätökseen, mutta toisessa ryhmässä investointitahti on jatkunut kiivaana koko jakson: velkaa kasvattaneiden yritysten kone- ja rakennusinvestoinnit olivat esimerkiksi vuonna 2007 noin 100000 euroa suuremmat kuin velkaa lyhentäneiden. Yritysten voitto ennen korkojen vähennystä oli molemmissa ryhmissä likipitään sama sekä jakson alku- että päätösvuotena, mutta velkaisempien yritysten ryhmässä kohonneet korkomenot söivät maatalouden voitosta liki puolet vuonna 2007, joten tulos jäi jakson lopussa velkaisilla yrityksillä huomattavasti alhaisemmaksi kuin velkoja lyhentäneillä.

Teema: Velkapaneeeli, maatilayrityskohtaiset (MVL) tiedot tuotantosuunnittain 2004–2007

	Vuosi	Tuotantosuunta ja velkojen muutos vv 2004 — 2007							
		Yhteensä		1.Lypsykarjatalous		3.Sikatalous		6.Viljanviljely	
		Velat alentuneet yli 20 %	Velat lisääntyneet yli 20 %	Velat alentuneet yli 20 %	Velat lisääntyneet yli 20 %	Velat alentuneet yli 20 %	Velat lisääntyneet yli 20 %	Velat alentuneet yli 20 %	Velat lisääntyneet yli 20 %
01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	741	524	262	240	114	84	172	71
	2005	737	524	259	238	114	81	174	76
	2006	735	523	249	233	114	81	177	76
	2007	741	524	238	230	109	81	191	77
03 Maataloustuotteiden myyntitulo euroa/yritys	2004	104 575	116 773	113 192	123 704	147 271	145 052	58 449	61 983
	2005	110 773	130 372	115 081	130 109	177 379	184 042	56 903	73 733
	2006	116 149	145 764	128 947	147 522	178 930	203 801	54 919	78 184
	2007	122 782	173 063	145 476	170 963	183 998	246 167	64 600	94 679
13 Tulot yhteensä euroa/yritys	2004	181 279	201 490	183 473	200 782	225 031	229 990	129 178	144 549
	2005	191 544	222 245	189 144	215 594	261 195	277 447	129 921	157 774
	2006	202 636	251 855	220 888	254 514	259 077	301 329	127 907	167 341
	2007	206 250	281 192	230 716	275 332	264 147	348 785	136 865	189 500
14 Palkkamenot euroa/yritys	2004	6 402	8 337	5 314	6 893	4 927	9 646	5 606	5 942
	2005	6 534	9 489	5 769	7 840	5 307	9 589	4 970	7 387
	2006	6 590	10 924	5 307	8 637	5 194	12 290	4 548	9 892
	2007	6 363	12 126	5 627	10 434	5 388	14 199	4 307	9 495
20 Menot yhteensä euroa/yritys	2004	146 822	167 018	144 093	162 826	187 330	197 245	102 280	119 383
	2005	153 904	184 692	148 559	175 643	214 621	233 117	101 005	130 754
	2006	157 442	206 852	162 826	203 140	210 026	252 539	98 562	140 643
	2007	156 895	231 347	168 695	220 154	211 784	294 746	99 934	152 986
21 Voitto euroa/yritys	2004	34 457	34 472	39 381	37 955	37 701	32 744	26 897	25 166
	2005	37 640	37 552	40 586	39 951	46 575	44 330	28 916	27 020
	2006	45 194	45 004	58 062	51 374	49 050	48 790	29 345	26 698
	2007	49 354	49 845	62 021	55 179	52 363	54 038	36 931	36 514
23 Korot euroa/yritys	2004	10 453	11 625	10 054	11 085	10 935	11 719	9 569	12 029
	2005	9 931	13 985	9 824	13 476	10 482	14 098	9 250	13 320
	2006	9 359	17 169	8 811	16 786	11 257	18 036	8 314	16 006
	2007	9 310	23 918	8 817	22 911	10 831	26 291	8 532	21 767
24 Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	24 299	22 984	29 221	26 545	26 610	21 880	17 880	13 524
	2005	27 730	23 024	30 391	25 592	36 425	30 118	20 076	13 740
	2006	35 690	27 036	48 434	32 921	37 434	30 364	21 364	11 325
	2007	39 864	25 399	52 661	31 096	40 798	26 943	28 539	15 914
31.2 Koneet. + Hankinta- ja perusparannusmenot euroa/yritys	2004	41 357	51 643	48 994	54 717	27 259	36 460	38 552	53 535
	2005	31 977	57 599	34 130	61 026	32 511	53 895	28 069	60 981
	2006	30 356	56 290	35 928	56 602	29 639	53 147	26 694	62 620
	2007	28 858	73 196	33 899	75 353	21 017	66 043	26 697	70 258
33.2 Tuotantorak. + Hankinta- ja perusparannusmenot euroa/yritys	2004	21 322	25 902	31 399	29 375	24 155	31 541	10 887	7 914
	2005	7 866	31 812	9 499	38 648	7 734	52 533	5 256	11 567
	2006	6 096	34 719	9 611	35 789	5 508	50 561	3 057	10 635
	2007	5 822	50 510	4 999	53 699	5 986	31 279	4 211	17 498
42 Maatalouden varat euroa/yritys	2004	251 630	272 739	309 872	317 936	262 079	273 671	183 422	185 114
	2005	250 349	320 123	307 056	379 371	269 002	335 307	182 813	212 107
	2006	237 940	357 696	294 539	413 603	269 372	389 960	166 682	227 794
	2007	229 758	421 754	297 869	486 234	271 143	456 041	157 406	260 967
43 Maatalouden velat euroa/yritys	2004	341 252	344 254	327 336	336 123	382 150	370 077	317 836	316 092
	2005	273 545	418 860	273 820	415 944	318 242	472 736	253 876	386 211
	2006	236 735	470 982	241 725	467 012	271 717	552 346	207 493	419 215
	2007	167 748	574 356	171 354	576 951	197 254	630 266	152 249	496 245
44 Viljelty pelto ha/yritys	2004	80,17	85,30	68,03	74,14	69,02	80,60	104,74	122,85
	2005	82,88	91,68	71,80	81,39	72,16	85,94	106,42	123,44
	2006	84,88	97,19	74,18	87,21	74,95	89,54	105,21	129,84
	2007	85,30	103,12	75,71	93,14	76,07	94,29	101,82	136,70

Uhkaako siis ylivelkaantuminen? Vuonna 2004 paneeliin valitusta joukosta huomattava osa, 741 yritystä, on pystynyt lyhentämään velkoja nopealla aikataululla. Näissä yrityksissä palkaksi ja omien pääomien koroksi jäävä maatalouden tulos on kasvanut jakson aikana yli 60 prosenttia, joten tässä mielessä investoinnit ovat

onnistuneet. Tämän aineiston perusteella ei tosin voida sanoa onko investointi parantanut yrityksen kannattavuutta, koska esimerkiksi tuloksen aikaansaamiseksi tarvittavan työpanoksen määrästä ei ole tietoa. Velkaa kasvattaneilla yrityksillä suuri vieraan pääoman osuus kasvattaa riskiä. Pienetkin hinnannuutokset voivat olla kohtalokkaita velkaiselle yritykselle.

Samalle yritysjoukolle tehtiin myös henkilöveroaineistoon pohjautuva tarkastelu. Tällöin mukaan voitiin ottaa myös vuodet 2000–2003. Henkilöveroaineistossa on mukana vain luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset, joten tilalukumäärä on hieman alhaisempi kuin edellä olevassa taulukossa. Velkoja lyhentäneiden yrittäjien maatalouden tulojen osuus valtionveronalaisista tuloista on pysynyt noin 50 prosentin vaiheilla koko kahdeksan vuoden jakson, kun velkoja kasvattaneella ryhmällä maatalouden tulojen osuus näyttää pienentyneen 58 prosentista 48 prosenttiin. Kotieläinvaltaisissa tuotantosuunnissa maatalouden tulo-osuus perheen tuloista on huomattavasti suurempi myös velkapaneeliin kuuluvissa yrityksissä.

Teema: Velkapaneeli, henkilöverotuksen tiedot tuotantosuunnittain 2000–2007

	Vuosi	Tuotantosuunta ja velkojen muutos vv 2004–2007							
		yhteensä		1. Lypsykarjatalous		3. Sikatalous		6. Viljanviljely	
		Velat alentuneet yli 20 %	Velat lisääntyneet yli 20 %	Velat alentuneet yli 20 %	Velat lisääntyneet yli 20 %	Velat alentuneet yli 20 %	Velat lisääntyneet yli 20 %	Velat alentuneet yli 20 %	Velat lisääntyneet yli 20 %
Maatilayritysten lkm	2000	690	493	272	239	110	80	147	65
	2001	692	502	267	247	107	82	161	66
	2002	690	506	264	246	107	81	159	66
	2003	687	510	254	240	107	82	159	67
	2004	687	514	243	236	104	84	165	67
	2005	664	518	229	235	102	81	164	74
	2006	647	518	212	230	101	81	162	75
	2007	641	519	194	227	96	81	175	76
01 Valtionveronalaiset tulot eur./puolisot yht.	2000	44 915	38 154	34 998	32 778	47 400	46 777	54 714	40 212
	2001	45 967	40 689	36 036	35 343	48 435	46 243	52 625	40 581
	2002	44 573	40 737	34 788	34 972	45 580	45 843	53 197	40 179
	2003	46 441	47 982	40 460	40 450	46 131	43 827	55 399	66 020
	2004	51 151	46 390	43 018	42 170	44 501	44 088	67 161	53 392
	2005	53 989	44 869	45 127	40 620	51 467	50 290	68 305	50 100
	2006	64 458	54 170	63 563	49 234	57 996	51 896	70 800	68 296
	2007	77 811	59 384	76 853	52 240	66 357	52 234	82 310	87 196
Maatalouden ansio- ja pääomatulo eur./puolisot yht.	2000	22 873	21 977	22 411	21 978	29 320	28 753	17 897	16 514
	2001	23 537	23 239	23 233	22 808	31 974	32 246	16 945	14 637
	2002	21 359	22 077	22 047	21 766	29 415	29 881	15 568	12 987
	2003	24 222	25 539	26 983	26 845	27 796	26 464	18 048	20 259
	2004	25 419	24 573	28 852	27 459	27 497	22 765	20 056	17 263
	2005	26 925	25 177	30 293	26 422	33 447	30 470	21 232	18 745
	2006	34 742	29 174	46 945	33 853	35 154	30 469	23 731	17 651
	2007	38 930	28 531	51 931	32 645	39 902	30 256	28 942	21 113
Maatalouden ansio- ja pääomatulon osuus valtionveronalaisista tuloista % puolisot yht.	2000	51	58	64	67	62	61	33	41
	2001	51	57	64	65	66	70	32	36
	2002	48	54	63	62	65	65	29	32
	2003	52	53	67	66	60	60	33	31
	2004	50	53	67	65	62	52	30	32
	2005	50	56	67	65	65	61	31	37
	2006	54	54	74	69	61	59	34	26
	2007	50	48	68	62	60	58	35	24
09.1 Maatilatalouden velat eur./puolisot yht.	2000	179 480	191 416	167 021	185 233	202 335	202 609	160 853	203 275
	2001	208 334	213 262	204 107	203 323	232 062	218 500	188 124	226 378
	2002	204 651	212 665	196 568	206 543	232 849	210 923	186 997	226 711
	2003	283 752	300 112	268 328	293 324	339 520	323 727	257 445	293 144
	2004	344 668	356 509	326 194	351 006	393 436	378 854	326 879	331 270
	2005	304 808	434 928	305 553	434 406	350 951	483 879	278 359	403 594
	2006	261 486	473 783	270 163	470 374	305 212	552 346	220 452	421 124
	2007	194 930	573 108	213 259	575 119	227 448	623 620	167 862	495 802

Tilapaneeli

Perheviljelmien taloudellisen kehityksen seuraamista varten tilastoaineistosta muodostettiin em. velkapaneeelin lisäksi toinenkin paneeli, johon otettiin mukaan kaikki ne luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset jotka olivat mukana aineistossa yhtäjaksoisesti vuodesta 2000 vuoteen 2008. Tästä paneelista käytetään nimitystä '**tilapaneeli**'. Tilapaneeliin tuli mukaan kaikkiaan 51681 maatilayritystä. Tilapaneelin tulokset on esitetty kahdessa tilaston liitteenä olevassa tietokantataulussa: ensimmäinen taulu kuvaa henkilöveroaineiston pohjalta laskettuja tietoja ja toinen maatilayritysverotuksen perusteella laskettuja tietoja. Molemmat taulut on saatavilla tuotantosunnan ja EU-tukialueen mukaan luokiteltuna. Yrityskohtaiset tiedot on saatavilla vain vuodesta 2004 eteenpäin, mutta niissäkin valintakriteeri perustuu yrityksen yhtäjaksoiseen tuotantoon vuosina 2000–2007.

Maa- ja metsätalousyrittäjien taloustilaston laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

Maa- ja metsätalousyrittäjien taloustilaston tiedot perustuvat maataloushallinnon ja verohallinnon rekisteritietojen yhdistelmänä saatavaan kokonaisaineistoon, jota täydennetään satunnaisotannalla valituille maatilayrityksille suunnatulla tilastokyselyllä. Tilasto kuvaa maassamme toimivien maatilayrittäjien taloudellista toimintaa ja rakennetta, sekä maatalousyrittäjien omistajapuolisoiden veronalaisia tuloja. Lisäksi tilastossa kuvataan kaikkien yksityismetsänomistajien metsätaloutta. Tilaston tutkimusyksikkönä on maatalouden osalta maatilayritys ja metsätalouden osalta verovelvollinen metsänomistaja. Tilastointiajanjakso on kalenterivuosi. Tietosisältö kattaa siten erikseen sekä maa- että metsätalouden. Tilastossa julkaistaan tietoja sekä keskimäärin tilastoyksikköä kohti laskettuna että summattuna yli kaikkien yritysten. Tietoja on luokiteltu alueittain, tuotantosuunnittain, tilakokoluokittain, omistusmuodoittain sekä ikäryhmittäin

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Maa- ja metsätalousyrittäjien taloustilasto perustuu valtaosin hallinnollisista rekistereistä saataviin kokonaisaineistoihin, joita täydennetään otostutkimuksella.

2.1. Perusjoukko

Maa- ja metsätalousyrittäjien taloustilastossa perusjoukkoja on itse asiassa useita. Maatilayrityskohtaisia asioita käsiteltäessä (luku 2) perusjoukko muodostuu kaikista maatilatalouden verolain mukaan verovelvollisista oikeudellisista yksiköistä. Luvussa 3 perusjoukon muodostavat maatilatalouden verolain mukaista toimintaa harjoittavat viljelijät ja heidän puolisonsa - tarkkaan ottaen viljelijät jotka viljelevät maatilarekisteriin kuuluvaa maatilaa. Metsätaloutta käsittelevässä luvussa perusjoukko muodostetaan verohallinnon yksityismetsänomistajiksi luokittelemista metsänomistajista. Kaikista em. kolmesta joukosta on muodostettu yhdistelmäaineisto, joka on jaettu maatilarekisteriin kuulumisen perusteella ns. aktiivi- ja passiivirytyksiin. Tarkemman analyysin kohteena on aktiivitulojen tuotanto-oikeuksien haltijana toimivat oikeushenkilöt. Maatila ja oikeushenkilö muodostavat yhdessä maatilayrityksen, jonka tunnisteena käytetään hallinnossa yritystunnusta. Jos samalla maatilalla toimii useampia verovelvollisia yrityksiä (y-tunnuksia), niin aktiiviseksi yritykseksi valitaan liikevaihdon perusteella suurempi yritys. Tällainen tilanne on hyvin yleistä maataloudessa esimerkiksi sukupolvenvaihdon jälkeisinä vuosina, jolloin vanha isäntä saa esimerkiksi veronalaisia jaksotettuja eläinten myyntituloja. Vanhaa ja uutta isäntää käsitellään tässä tapauksessa erillisinä tilastoyksiköinä. Muun yritystoiminnan tilastointiin verrattuna maatila voidaan käsittää yrityksen omaisuudeksi ja toimipaikaksi. Resurssit omistaa tai vuokraa oikeudellinen yksikkö, joka tavoittelee taloudellisessa mielessä korvausta ja voittoa työlleen ja pääomilleen. Näin yrittäjä (= oikeudellinen yksikkö) ja maatila (= toimipaikka), yhdessä muodostavat yrityksen. Maatilan käyttö taloudellisten tilastojen tilastoyksikkönä on hämärtyneet jatkuvasti 1960-luvun lopulta, kun maataloudessa siirryttiin maatilan pinta-alaan perustuvasta verotuksesta todellisiin yrittäjän maatalouden tuloihin ja menoihin perustuvaan verotukseen.

2.2. Otanta

MVL:n mukaisia verotietoja täydennettiin suoralla maatilayrityksiin suunnatulla tilastokyselyllä. Vuoden 2006 maatalousyrittäjien verotietojen ja vuoden 2007 maatilarekisterin pohjalta muodostettiin otantakehikko, josta poimittiin kaikkiaan 9013 maatilayrityksen otos. Tilastokyselylomake postitettiin verohallinnon osoitetietojen perusteella maatilatalouden verovelvollisille, jotka palauttivat täytetyn lomakkeen joko palautuskuoressa tai internetin välityksellä Tilastokeskuksen Xcola tiedonkeruupalvelimelle.

Otantastrategiaan sisältyy kiertävä paneeli, jossa noin puolet otoksesta vaihtuu vuosittain, jolloin sama tila on tutkimuksessa mukana yleensä kaksi vuotta. Otanta-asetelmana oli ositettu yksinkertainen satunnaisotanta palauttamatta. Tärkeimpinä osituskriteereinä olivat tuotantosuunta ja tilakoko. Ositteiden lukumäärä vuoden 2007 otannassa oli 31. Otos kiintiöitiin Neyman-kiintiöinnin mukaan ja kiintiöintimuuttujana oli tulos maataloudesta.

Otoksesta saadut tulokset painotetaan vastaamaan kokonaisaineistosta saatuja lukuja. Estimoinnin tarkkuuden parantamiseksi tehtiin jälkiositus, jonka tärkeimmät kriteerit olivat maatilayrityksen juridinen muoto ja

EU-tukialue. Tämän jälkeen jokaiselle ositteelle laskettiin painokerroin ja painot kalibroitiin kaikille otoksen hyväksytyille maatilayrityksille. Kalibroinnissa hyväksytyjen tilojen tiedot saadaan vastaamaan kalibroitavien muuttujien osalta kohdeperusjoukon jakaumia. Kaikki otostutkimuksilla saadut arvot (estimaatit) on merkitty tähdellä tilaston liitteenä olevissa tietokantataluluissa. Estimaatti on matemaattisella laskentakaavalla otoshavaintojen arvoa hyväksi käyttäen saatu arvio perusjoukon ominaisuudesta.

Ylipeittoa syntyy, kun kehikkoperusjoukossa on mukana kohdeperusjoukkoon kuulumattomia alkioita. Vuoden 2007 otantakehikkoa muodostettaessa oli käytettävissä vuoden 2006 maatalouden veroaineisto. Otosvaiheessa ylipeitto saattoi johtua seuraavista syistä: maatalousyrittäjä jolta oli edellisvuoden verotiedot oli lopettanut tuotannon vuonna 2006 eikä ollut enää 2007 maataloudesta verovelvollinen. Estimointivaiheessa oli käytössä vuoden 2007 veroaineisto, jolloin otokseen sisältyneet ylipeitto voitiin pudottaa pois tarkastelusta.

Alipeittoa syntyy, jos kehikossa eivät ole mukana kaikki kohdeperusjoukkoon kuuluvat alkiot. Maatilayritys voi jäädä alipeittoon seuraavista syistä:

- a) maatalousyrittäjän verotietoja ei onnistuttu yhdistämään maatilarekisterin tietoihin
- b) tilan tiedot puuttuvat maatilarekisterissä
- c) yrittäjän tiedot puuttuvat verottajan rekisteristä

Suurin vaara jäädä alipeittoon piilee kohdassa a. Hallinnolliset rekisterit ovat Suomessa hyvässä kunnossa. Alipeittoa ei yleensä voi havaita ja siten sitä ei voi korjata.

Otoksella kerättyjen lukujen luotettavuuteen vaikuttavat vastauskato, mittausvirheet sekä otannasta aiheutuva satunnaisvaihtelu. Mittausvirheitä syntyy mm. siitä, että kysymykset voidaan ymmärtää ja tulkita eri tavoilla tai vastaajat voivat jättää kertomatta joitain tietoja. Mittausvirheitä pyritään vähentämään kehittämällä ja selkeyttämällä tilastolomaketta. Verovuonna 2006 lähes kaikkiin merkittäviin maatalouden kaupallisiin verokirjanpito-ohjelmiin oli sisällyttänyt tilastolomakkeen tulostusmahdollisuus.

Otannasta aiheutuvalla satunnaisvaihtelulla tarkoitetaan sitä, että eri otoksista lasketut luvut poikkeaisivat jonkin verran toisistaan. Arvioitaessa karkeasti otannasta aiheutuvan satunnaisvaihtelun suuruutta erilaisissa tilanteissa on pääperiaatteena, että lukuihin sisältyy sitä vähemmän otannasta aiheutuvaa epävarmuutta, a) mitä suuremman otoksen pohjalta luvut on laskettu ja b) mitä suurempaa yritysjoukkoa luvut kuvaavat. Tämän vuoksi esimerkiksi maakunnittain esitetyt estimaatit ovat tarkempia kuin kunnittain esitetyt estimaatit. Tästä syystä otokseen perustuvia tietoja ei esitetä kuntakohtaisesti.

Otannasta aiheutuvaa epätarkkuutta arvioidaan estimaatin keskivirheen avulla. Keskivirheen suuruuteen vaikuttavat sekä otoksen koko että tarkastelun kohteena olevan ominaisuuden vaihtelu, eli muuttujan varianssi. Keskivirheen avulla voidaan laskea estimaatin luottamusväli, jolla haettu perusjoukon arvo sijaitsee tietyllä todennäköisyydellä.

Vuoden 2007 otoksesta lasketut suhteelliset keskiriveet prosentteina tuotantosuunnittain. Muuttujina tilastolomakkeella kysytyt tulo- ja menoerät

	Tuotantosuunta								
	Kaikki yht	1. Lypsykarjatalous	2. Liha-ym naudat	3. Sikatalous	4. Siipikarjatalous	5. Lampaat, vuohet, hevoset	6. Viljanviljely	7. Muu kasvituo- tanta	8. Muu tuotanto
Ännät	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Nautakarja	2,41	1,78	4,19	29,05	53,12	33,27	16,53	20,33	71,94
Siat	2,16	49,04	56,39	2,34	46,54	39,96	38,88	41,53	96,25
Siipikarja	7,26	48,46	69,14	76,47	7,41	48,15	46,77	70,26	..
Muut kotiel.	15,82	30,53	32,13	40,00	37,54	19,08	26,54	53,27	66,56
Maito	0,57	0,62	22,78	55,97	42,15	62,09	23,29	31,25	68,84
Kananmunat	11,18	45,75	37,59	39,38	11,90	67,87	67,35	58,19	..
Muut kel.tuotteet	12,56	27,46	39,82	30,02	25,11	45,92	29,23	39,80	54,36
Vilja	1,64	6,36	8,19	9,94	11,36	35,00	2,03	5,20	45,80
Sokerijuurikas	7,09	22,21	32,95	19,68	30,07	95,76	18,71	9,33	..
Peruna	9,06	45,62	46,57	30,44	48,64	..	25,37	10,16	..
Puutarhatuotteet	9,53	49,95	44,10	45,01	34,79	83,08	43,25	10,80	80,55
Muut kasvit	4,66	6,63	13,18	10,06	19,53	35,37	5,84	10,16	41,89
Maan vuokratulot	11,65	19,49	50,70	44,79	32,75	59,12	20,06	24,52	32,17
Muut vuokrat	10,26	17,02	26,91	26,64	62,45	50,85	14,31	19,79	59,37
Muut tulot	3,86	3,71	10,79	10,08	21,58	26,05	9,97	20,70	71,54
Menot
Kotieläimet	2,63	6,11	6,14	4,64	6,93	28,46	31,89	25,44	81,63
Muut kotieläinmenot	1,67	1,60	7,47	6,03	10,02	24,00	16,82	21,17	87,06
Lannoitteet ja kalkki	1,14	1,77	4,18	4,86	9,66	16,08	2,45	4,02	45,41
Siemenet	1,85	3,36	7,67	5,16	10,99	23,37	3,72	5,62	33,55
Muut kasvinviljelymenot	1,97	3,49	6,40	9,25	11,58	21,12	3,19	4,91	39,98
Lyhytikäinen kalusto	2,00	2,57	5,78	4,57	17,80	19,56	4,60	8,62	37,45
Palveluiden osto	2,43	2,46	6,77	8,42	10,56	19,62	9,93	10,16	35,22
Koneiden kunnossapito	1,06	1,61	3,93	3,23	7,33	15,95	2,71	5,21	32,32
Rakennusten kunnossapito	2,32	3,02	6,75	6,33	14,98	20,20	6,38	8,19	51,45
Polttoja voiteluaineet	0,95	1,58	4,09	3,40	5,55	16,19	2,52	4,53	34,22
Sähkö	0,97	1,30	3,41	2,90	5,60	16,58	2,56	4,26	34,02
Muut em. kohdan menot 12	1,57	1,99	5,04	4,31	10,99	17,73	4,89	6,97	28,25
Yksit. ja metsätal osuus 12	1,87	2,25	4,78	3,90	10,41	17,29	4,12	6,07	43,68
Rehut yms.	0,50	1,05	5,68	2,81	5,79	17,44	21,18	18,16	74,51
Muut menot	3,99	3,51	11,86	11,27	16,91	28,95	9,05	13,17	51,43
Maan vuokramenot	1,74	2,29	4,71	6,72	13,36	22,65	3,71	7,00	48,97
Vakuutusmaksut	0,75	1,36	2,55	2,07	5,55	12,66	1,86	3,08	18,55
Muut em. kohdan menot 15	2,15	1,87	5,14	4,43	5,75	14,46	3,38	14,05	32,66
Yksit. ja metsätal osuus 15	3,48	4,18	7,62	8,33	27,96	25,61	6,82	9,26	56,96
Peltoala	0,00	2,03	1,60	2,08	4,59	9,40	1,53	2,37	14,00

2.3. Osittaiskadon korjaaminen

Osittaiskato tarkoittaa yleensä osittain puutteellista tietoa tilastoyksiköstä. Kun tilastokysely lähetettiin kaikkiaan 9013 maatilayrittäjälle, niin estimointivaiheessa näistä 64 yritykselle ei löydetty maatalouden verotietoja ollenkaan. Otokseen hyväksytyjen havaintojen määräksi jäi siten 8949 maatilayritystä. Otokseen jääneistä maatilayrityksistä 4441 yrittäjää palautti hyväksyttävästi täytetyn tilastolomakkeen. Otostutkimukseen

hyväksyttiin lisäksi sellaiset maatilayritykset, jotka olivat palauttaneet osittain hyväksyttävän tilastolomakkeen, tai yrityksessä oli vain joko yhtä kotieläinlajia tai yhtä kasvilajia siten, että tilastolomake voitiin rekisteritietojen avulla täyttää tulojen osalta. Näin lopulliseksi hyväksytyjen havaintojen lukumääräksi saatiin 7144 maatilayritystä, joten kadoksi jäi 1805 yrityksen tiedot. Toki näiden katoon sisältyvien maatilayritysten rekisteritiedot on käytettävissä samalla tavalla kuin muidenkin perusjoukkoon kuuluvien yritysten, mutta otostutkimuksessa kyseisten yritysten tiedot eivät ole mukana. Oheisessa taulukossa katohavaintojen määrää on kuvattu yrityksen omistajan juridisen muodon mukaan.

Otokseen hyväksytyt maatilayritykset ja kato yrityksen juridisen omistajan mukaan

	1. Luonnollinen henkilö	2. Verotusyhtymä	3. Kuolinpesä	4. Muut
1. Hyväksytty	6376	576	186	6
2. Kato	1617	125	43	0
Yhteensä	7993	701	229	6

Otokseen hyväksytyjen yritysten tietoja jouduttiin siis täydentämään, koska tilastolomakkeella kysytyjä tietoja puuttui joko yhdestä tai useammasta kohtaa. Edellisvuoden kokemuksen perusteella imputointimenetelmäksi valittiin moni-imputointi sen ominaisuuksien, implementoitavuuden ja luotettavuuden takia. Moni-imputoinnissa puuttuvat havainnot imputoidaan kahdella tai useammalla imputoidulla arvolla muodostaen useita täydellisiä aineistoja. Moni-imputoinnin tuottamat täydelliset aineistot analysoidaan käyttäen täydellisille aineistoille tarkoitettuja standardeja menetelmiä, aivan kuten imputoidut aineistot olisivat alun perin olleet täydellisiä aineistoja. Näiden analyysitulosten piste-estimaattien keskiarvo on moni-imputoinnin tuottama piste-estimaatti. Analyysitulosten keskinäinen vaihtelu antaa arvion puuttuvien havaintojen imputoinnin tuottamasta epävarmuudesta, joka yhdistettynä otantavirhettä kuvaavaan varianssiin johtaa yhteen johtopäätökseen mielenkiinnon kohteina olevien estimaattien vaihtelusta.

Tässä tilastossa jokaista imputointiryhmää kohden rakennettiin 50 täydellistä aineistoa. Näiden aineistojen imputoinnissa käytettiin aputietoina mm. verohallinnon ja maaseutuelinkeinorekisterin tietoja. Aineistojen muuttujat logaritmisoiitiin ennen moni-imputointia jotta vinoista jakaumista päästiin mahdollisimman normaalijakautuneisiin muuttujiin. Ennen ensimmäisen aineiston imputointia tehtiin 1000 simulointia ja imputointien välillä suoritettiin 500 simulointia imputointien stabiloimiseksi. Näiden 50 täydellisen aineiston piste-estimaattien keskiarvoa käytettiin moni-imputointi piste-estimaattina.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Kokonaisaineistojen osalta tiedot perustuvat hallinnon tietorekistereihin, joten aineiston oikeellisuuden valvonta tapahtuu sekä verohallinnon että maataloushallinnon viranomaisten toimesta. Useimmat veroaineiston muuttujat on poimittu verottajan tietokannoista vasta verotuksen valmistumisen aikoihin, joten kyseiset tiedot ovat läpäisseet verovalmistelun. Verolainsäädännöstä johtuen maatalousyrittäjien eläke- ja tapaturmavakuutusmaksujen kirjaamisessa on eroja maatilayritysten välillä. Kyseiset vakuutusmaksut voidaan kirjata menona joko maatalouseläköiden 2-lomakkeelle tai henkilöveroilmoitukseen. Maa- ja metsätalousministeriöstä saadut tiedot liittyvät valtaosin maataloustukien hakemiseen, joten annettujen tietojen valvonta tapahtuu EU-lainsäädännön pohjalta. Väärien tietojen antamisesta seuraa sanktio.

Verohallinnon ja maataloushallinnon rekisteritiedot on yhdistetty koneellisesti. Joissakin tapauksissa maatalon ja oikean oikeudellisen yksikön tiedot eivät välttämättä ole kohdanneet. Tilastolomakkeelle esitetyttiin sekä maataloushallinnon käyttämä maatalatunnus, sekä verohallinnossa käytetty yritystunnus. Vuoden 2007 tietojen perusteella vain parissa tapauksessa viljelijä ilmoitti, että maatalatunnus ja y-tunnus eivät vastanneet toisiaan.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilasto julkaistaan vuosittain. Veroaineistot valmistuvat lähes vuoden viiveellä viitevuoden päättymisestä, joten tilaston julkaisuviive on yli vuosi viitevuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tilasto julkaistaan SVT:n Maa-, metsä- ja kalatalous sarjassa. Tilasto julkaistaan Tilastokeskuksen internet-palvelussa ja on sieltä saatavana kokonaisuudessaan ilmaiseksi kaikille käyttäjille. Tilastoaineiston pohjalta voidaan suorittaa myös erityisselvityksiä asiakkaiden omien tarpeiden mukaan. Maa- ja metsätalousyriyten taloustilaston otosaineistoja voidaan myös luovuttaa tutkimuskäyttöön käyttölupahakemuksen perusteella. Tietoja ei luovuteta tunnistettavassa muodossa Tilastokeskuksen ulkopuolelle (Tilastolaki 280/2004, Henkilötietolaki 523/1999).

6. Tilaston vertailukelpoisuus

Tilastokeskus julkaisi vuodesta 1973 vuoteen 2004 saakka tätä tilastoa vastaavia tietoja sekä Maatilatalouden yritys- ja tulotilastossa että Maatilatalouden tulo- ja verotilastossa. Vastaavia tietoja on siten saatavissa yli 30 vuodelta. Tosin useat lainsäädännössä ja lähdeaineistoissa tapahtuneet muutokset vaikeuttavat vertailun tekemistä. Seuraavassa eräitä vertailua vaikeuttavia muutoksia:

- vuodesta 1994 lähtien rakennuksista alle 6 000 markan menojäännökset tuli poistaa kerralla
- vuodesta 1995 lähtien suurin osa maataloista tuli arvonlisäverovelvollisiksi. Tätä edeltävältä ajalta kaikki tulo- ja menoerät sisältävät arvonlisäveron.
- vuodesta 1995 lähtien maitokiintiöt luettiin mukaan maatalouden varoihin
- vuonna 2004 maatalouden verolomake uudistettiin täydellisesti sisällön osalta ja veroaineiston osalta siirryttiin kokonaisuaineistoon
- vuodesta 2004 lähtien tilastoyksikkö ja tilaston perusjoukko on määritelty uudella tavalla

Henkilöverotietojen vertailussa on huomioitava seuraavat seikat: vuonna 1993 siirryttiin luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien ansio- ja pääomatulojen osalta erilliseen verotuskohteluun. Yhtymät eivät enää olleet erillisiä verovelvollisia vaan niiden tulo on jaettu vuodesta 1993 lähtien kokonaan osakkaille. Tuolloin vähennysjärjestelmään tehdyt suurimmat muutokset koskivat korkojen vähennysoikeuksia. Muut muutokset koskivat mm. tulolähdejakoja, veronsaajia ja verotusmenettelyä. Tulolähteitä ovat elinkeinotoiminnan tulolähde, maatalouden tulolähde ja henkilökohtaisen tulojen tulolähde. Metsätalouden tulo ei ole kuulunut vuodesta 1993 maatalouden kanssa samaan tulolähteeseen, vaan henkilökohtaisiin tuloihin. Tulolähdejaon muutos merkitsi sitä, että tappioita ei voinut enää vähentää toisen tulolähteen tuloista (poikkeuksena kuitenkin pääomatuloista vähennettävät tulolähteen tappiot).

Vertailu muihin samaa ilmiöaluetta kuvaaviin tilastoihin

Tilastokeskuksen julkaisemat Tulonjakotilasto ja Kulutustutkimus ovat otostutkimuksia, jotka sisältävät tulo- ja kulutustietoja eri väestöryhmistä. Näissä tilastoissa maatalousyrittäjät ovat mukana yhtenä sosioekonomisena ryhmänä. Tilastoyksikkönä on kotitalous. Kotitalouden muodostavat kaikki ne henkilöt, jotka asuvat ja ruokailevat yhdessä tai jotka muuten käyttävät yhdessä tulojaan. Tulonjakotilastossa ja Kulutustutkimuksessa on muutamia määritelmäeroja ja lisäksi tiedot saattavat erota otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Tulo- ja varallisuustilasto perustuu verotustietoihin ja se laaditaan rekisteriaineistosta. Tulo- ja varallisuustilaston tilastoyksikkönä on yksityinen henkilö. Tulo- ja varallisuustilaston kuvaama ilmiöalue on suppeampi kuin Tulonjakotilaston tai Kulutustutkimuksen.

Kansantalouden tilinpidon maataloussektoria kuvaavat käsitteet poikkeavat tämän tilaston käsitteistä. Huomattavia eroja syntyy esimerkiksi tukien käsittelyssä, suoriteperusteisuudessa, tutkimuskohteessa ja lähdeaineistossa.

Maatilarekisteri on Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen julkaisema tilasto, joka sisältää tietoja maatalojen lukumäärästä, maankäyttölajien pinta-aloista, omistussuhteista, tuotantosunnista sekä viljelijöiden ikärakenteesta. Maatalojen peltopinta-alaa mitataan hallinnassa olevan pellon avulla, mikä on vähintään yhtä suuri kuin viljelty pinta-ala. Maatilarekisterin perusjoukkoon kuuluvat sellaiset maatilat, joilla on viljelyksessään vähintään yksi hehtaari peltomaata, tai tilan taloudellinen koko on vähintään yksi eurooppalainen kokoyksikkö (ESU) eli 1200 euroa. Tästä tilajoukosta käytetään myös nimitystä tilastollinen maatilarekisteri. Maatilarekisteri laaditaan pääasiassa maaseutuelinkeinorekisteristä saatavien tietojen perusteella. Tietoja täydennetään tukea hakemattomien tilojen osalta suoralla tilastokyselyllä. Maatilarekisterissä ei ole veromuodollisia vaatimuksia.

MTT Taloustutkimus ylläpitää maatalouden kannattavuuskirjanpitoa, jonka perustuu siihen sitoutuvien viljelijöiden kahdenkertaisiin kirjanpito-tietoihin. Mukana on noin 1000 maatalo-, puutarha- ja poroyritystä. Tiloilta kerätään rahatulot ja -menot verokirjanpidosta, viljelytiedot, tuotantomäärät, omaisuudessa tapahtuneet muutokset ja työtuntien määrät. Tiedot kerää ja tallentaa tietojärjestelmään maaseutukeskus ja MTT Taloustutkimus tarkastaa ne ja laskee tiloille tilinpäätökset sekä talouden tunnusluvut.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastossa käytettyjen käsitteiden osalta pyritään noudattamaan verohallinnon käyttämiä käsitteitä siltä osin kun tiedot koskevat veroaineistosta laskettuja tuloksia. Suurimmat erot aikaisempiin maatalouden tulotilastoihin verrattuna on tapahtunut kohdeperusjoukon määrittelyssä. Aiemmin tilaston perusjoukko muodostettiin yksinomaan maatilarekisterin pohjalta, jolloin myös tilastoyksiköstä käytettiin nimitystä maatalo. Tässä tilastossa termillä 'maatalo' tarkoitetaan lähinnä paikkaa missä yrityksen tuotanto tapahtuu. Maatilarekisteriin kuulumisen perusteella yritykset jaetaan ns. aktiivisiin ja passiivisiin maataloyrityksiin. Vaikka tilastollisesta maatilarekisteristä käytetään myös nimitystä 'aktiivitilojen rekisteri', niin siihen kuuluvien tilojen joukossa on myös sellaisia yksiköitä, jotka verottaja tulkitsee ns. harrastetiloiksi ja siten näiden tilojen omistajia ei veroteta maatalouden verolakien mukaan. Maatilarekisteriin kuulumattomia maatalouden verovelvollisia oli yli 70000. Tästä joukosta käytetään nimitystä 'passiiviyksikkö'. Nämä yksiköt saavat esimerkiksi maatalouden verolain alaisia maan vuokratuloja, josta syystä he joutuvat täyttämään maatalouden 2-verolomakkeen.

Maatalousverotus perustuu ns. kassaperusteiseen tilinpitoon, joten vertailtaessa tämän tilaston tietoja suoriteperusteisesti laskettuihin tuloksiin on muistettava kyseisten kirjanpitoikäntöjen erot.

Suomen virallinen tilasto
Finlands officiella statistik
Official Statistics of Finland

Maa-, metsä- ja kalatalous 2009

Lisätietoja

Hannu Maliniemi (09) 1734 2796
Vastaava tilastojohtaja:
Ari Tyrkkö

skt.95@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tilastokeskus, myyntipalvelu
PL 4C
00022 TILASTOKESKUS
puh. (09) 1734 2011
faksi (09) 1734 2500
myynti@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-304X (pdf)
ISBN 978-952-244-054-9 (pdf)